

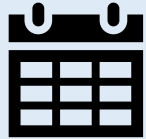

a) NOU 2022:10 – Nytt inntektssystem for kommunene
Med et blikk på virkningene for kommunene i Troms og Finnmark

b) Kommuneøkonomien i forkant av statsbudsjettet 2023

Avdelingsdirektør Rune Bye og spesialrådgiver Sigmund Engdal, økonomiforum Troms og Finnmark, 20. september 2022

Om utvalget og utvalgets arbeid

Oppnevnt mai 2020

Bredt mandat: Helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene

Ingen dissenser – utvalget legger fram et helhetlig forslag og felles anbefalinger

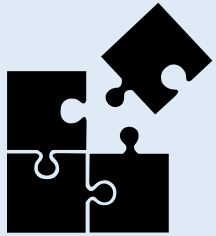

Mange innspill fra kommuner og andre i løpet av utvalgsarbeidet

Utvalgets medlemmer:

- **Marianne Haraldsvik**, Leder av utvalget
Seniorforsker, NTNU samfunnsforskning
- **Anne Lise Fimreite**
Professor, UiB
- **Egil Kjerstad**
Professor II UiB og forskningsleder ved Norce
- **Trond Erik Lunder**
Seniorforsker, Telemarksforskning
- **Bjørn-Atle Hansen**
Rådmann, Alta kommune
- **Terje Fjellvang**
Økonomidirektør, Kristiansand kommune
- **Randi Borghild Dyrnes**
Kommunedirektør, Sunndal kommune
- **Sigmund Engdal**
Spesialrådgiver kommuneøkonomi, KS
- **Knut Moum**
Pensjonist, tidligere ekspedisjonssjef i Finansdepartementet
- **Grete Lilleschulstad**
Underdirektør, Kommunal- og distriktsdepartementet

Utvalgets mandat

Helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene

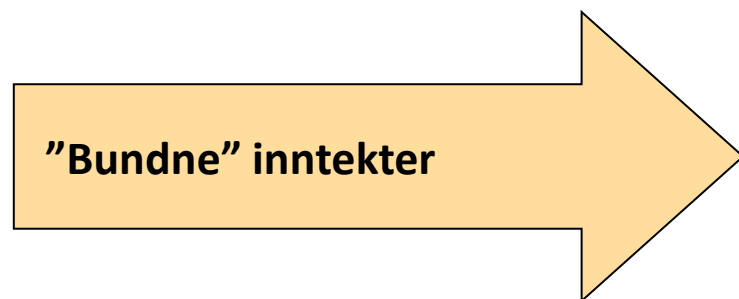
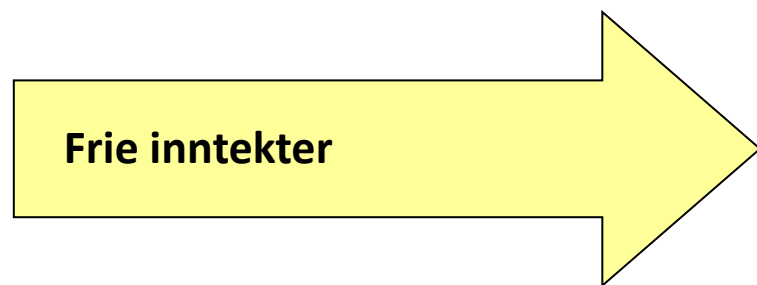
- Vurdere dagens system og de ulike elementer
- Komme med forslag til utforming av inntektssystemet

Føringer i mandatet:

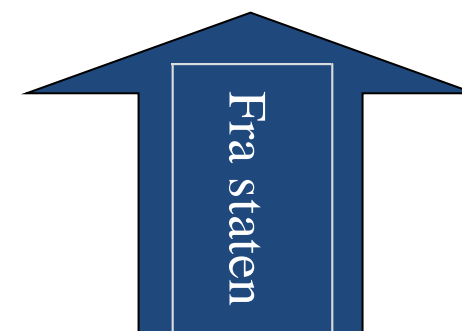
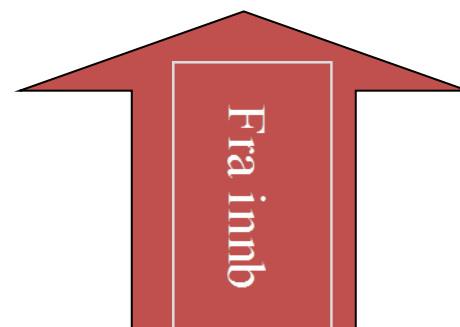
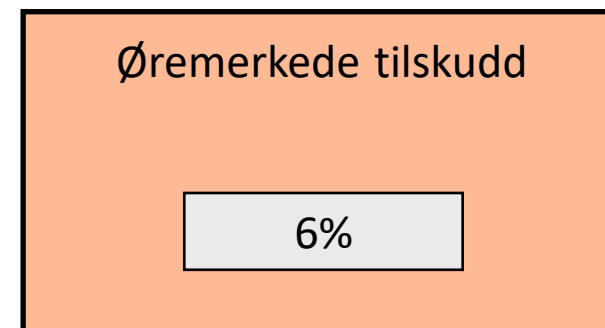
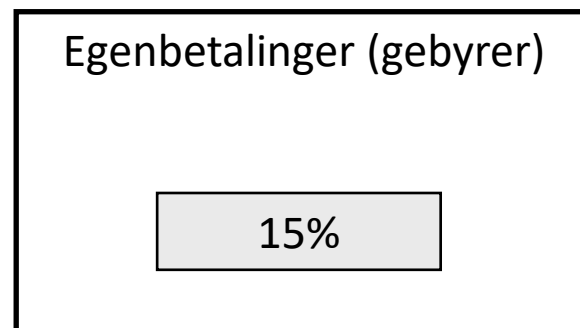
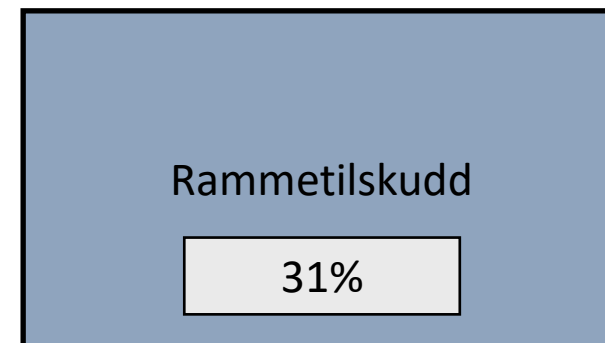
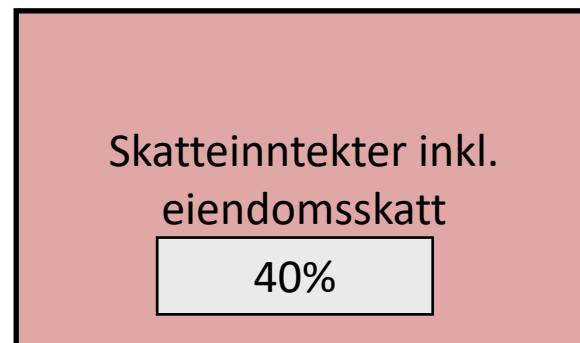
- Rammefinansiering hovedfinansieringsmodell
- Generalistkommuneprinsippet
- Alle kommuner skal kunne tilby gode og likeverdige tjenester
- Forslag innenfor en provenynøytral ramme

Finansiering av kommunesektoren

I tillegg:

- Momskompensasjon (4 %)
- Andre inntekter (3 %)
(rente og utbytte)

Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt
Eiendomsskatt
Andre skattelignende inntekter (kraft/havbruk)
Utbytte og andre kapitalinntekter
Regionalpolitikk
Innbyggertilskudd

Inntektsgrunnlag - "Frie inntekter ++"

Utgiftsutjevningen - omfordeling
ut fra tjenestebehov
(utgangspunkt alle har like inntekter per innb.)

Ukas kommentar

Vi som elsker kostnadsnøkler

Glem diskusjonen om flere skatter inn i **INNTAKSSYSTEMET!** Det er kostnadsnøkler vi må snakke om.

Agnar Kaarbø

Formidlingsleder i kommunale forprosjekt
og angitt kommunale rapportering

Mitt anlegg er at det er nødvendig å forstå hvordan kostnadsnøkler er konstruert. Avspiller de utgiftsvariasjoner på en god måte? Hvilke kriterier skal nøklene omfatte og hvilken vekt skal de ulike kriteriene tillegges? Og ikke minst; skal flere områder omfattes av utgiftsutjevningen? Demografiske endringer er et tillegg til kostnadsnøklerens besvarelse av ulike deler av kommunens økonomiske situasjon.

En ting er statistisk signifikans.

gruppen. Reduksjonen er på 500.000 kroner, fra 786.000 til 290.000 kroner. Utvalget viser til at personer med stort bostandsbehov i gruppen er omfattet av toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Denne leverer stilt utenfor inntakssystemet, men henger likevel sammen med det. En reduksjon i inntakssystemet motvares av en annen finansieringsordning.

I tillegg til endringer av kostnadsnøkler, drøfter utvalget om flere sektorer bør inn i utjevningen. Her foreslås det å innlemme arbeidstede tiltak i kommunal regt og bostad til etablering og opprettholdelse av kommunal bolig. Men bør andre områder, som samferdsel, inn?

En ting er betraktninger i makro. Den enkelte kommune er mest ansvarlig for å finne løsninger på sine egne problemer.

Inntektssystemet = Fordeling av frie inntekter

- **Likeverdig tjenestetilbud** til innbyggere i hele landet
  - Utjevning av strukturelle kostnader og ulikheter i skatteinntekter
- **Regionalpolitiske målsettinger** knyttet til bosetting og næringsliv
- **Tilfører kommunesektoren inntekter**
  - Kommunenes egne inntekter (skatt, gebyrer etc.) er ikke tilstrekkelige
- **Inntektssystemets tosidighet**
  - likeverdig tjenestetilbud - større utjevning
  - regionalpolitikken - større forskjeller

Utvalget har lagt vekt på at inntektssystemet skal legge til rette for likeverdige tjenester

- *«Utvalget vil imidlertid peke på at hovedmålet med inntektssystemet ikke er å styre kommunenes prioriteringer, men å sette dem i stand til å tilby likeverdige tjenester til sine innbyggere.»*
- *«Utvalget mener det er rimelig å forstå likeverdige tjenester som det samme som at det skal være små forskjeller i kommunenes muligheter til å kunne gi innbyggerne gode velferdstjenester i tråd med innbyggernes behov.»*
- *«Etter utvalgets vurdering tilsier dette at hensynet til likeverdige tjenester må tillegges høyere vekt i utformingen av inntektssystemet. Dette innebærer større grad av utjevning mellom kommuner.»*

Skatteinntekter og inntektsutjevning

- ✓ Hvor store forskjeller kan det være i skatteinntekter **per innbygger**?

To hovedhensyn:

- Kommunenes skatteinntekter skal ha lokal forankring
- Likeverdig tjenestetilbud

- ✓ Tre virkemidler som er aktuelle for å avveie mellom disse hensynene:

- Skattens andel (inkl. eiendomsskatt) av kommunenes samlede inntekter (utgjør i dag 40 pst)
- Hvilke skatter og eventuelt andre inntekter som utjevnes
- Utforming av selve utjevningsordningen (inntektsutjevning)

Hvilke egne generelle inntekter ol. har kommunene? Hva utjevnes og hva utjevnes ikke i dag?

Skatter som inngår i utjevningen (kommunenes skattegrunnlag = statens skattegrunnlag):

- **Skatt på inntekt**
(lønn, pensjon og netto avkastning på kapital)
anslagsvis 163 mrd. kroner i 2020
- **Skatt på formue**
anslagsvis 13 mrd. NOK i 2020
- **Naturressursskatt** (1,4 mrd. NOK)

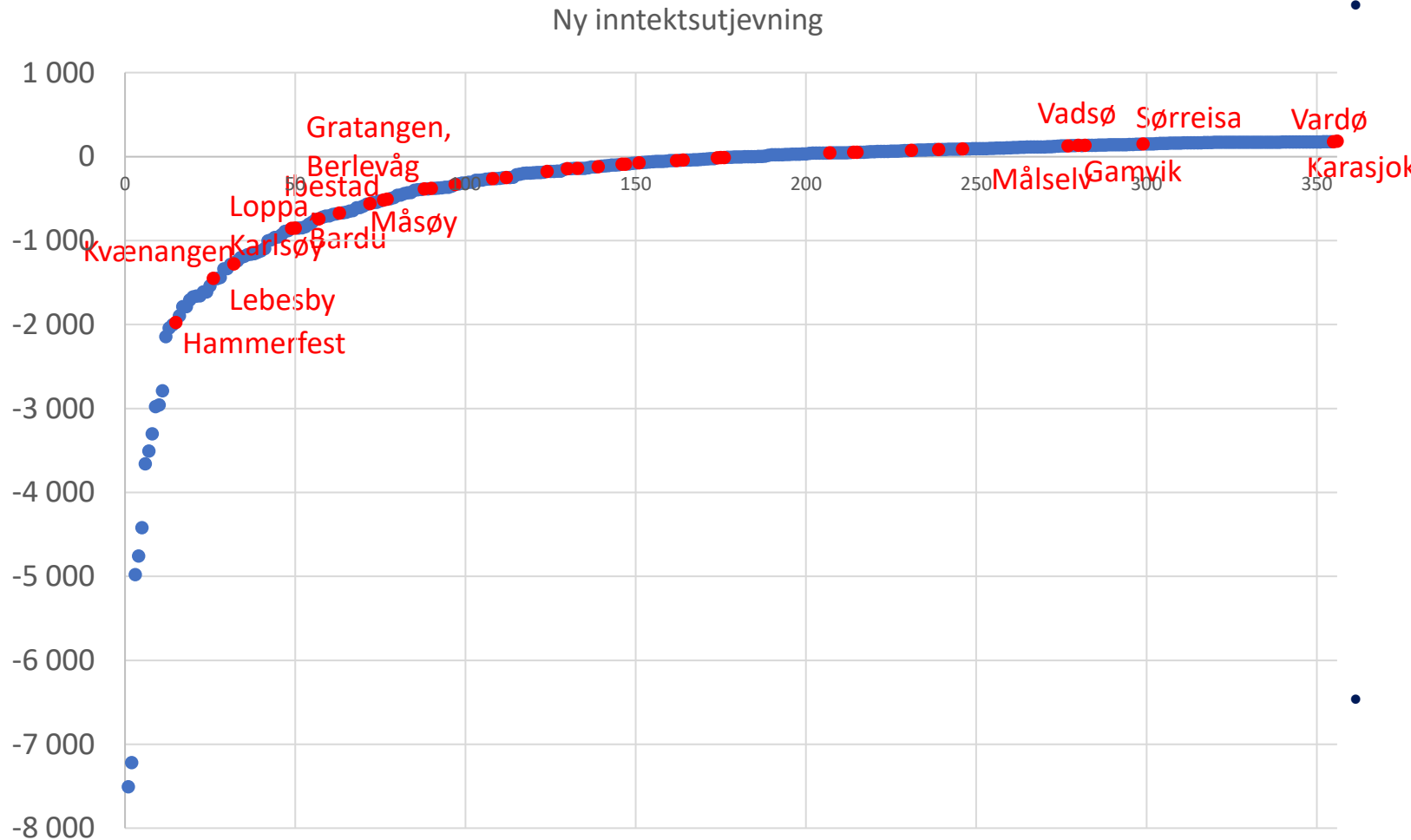
Egne generelle inntekter som ikke utjevnes:

- **Eiendomsskatt på bolig/fritidsbolig**
7,2 mrd. kroner i 2020
- **Eiendomsskatt annen eiendom**
(mye gjelder produksjonsanlegg vannkraft)
7,5 mrd. NOK i 2020
- **Konsesjonsavgifter vannkraftanlegg**
(0,65 mrd. NOK)
- **Konsesjonskraft mv.** (1 – 3 mrd. kroner)
- **Havbruk** – produksjonsavgift og auksjonsinntekt (2 – 3 mrd. kroner)
- **Naturressursskatt vindkraft**
(under innføring)
- **Utbytteinntekter eierskap kraftanlegg**

Utvalget skisserer et opplegg med jevnere skattegrunnlag og sterkere utjevning av inntekter

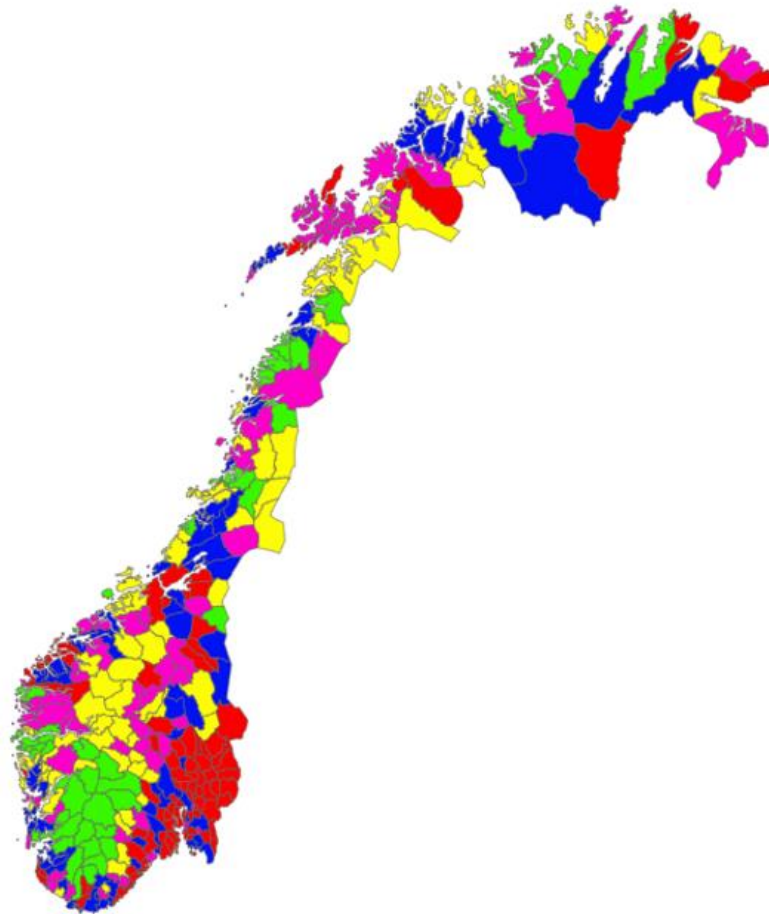
- Formuesskatten halveres og erstattes med inntektsskatt (utbytte ut av grunnlaget bør vurderes)
- Nasjonale satser for kommunenes skatt på inntekt og formue.
Litt større frihet for kommunene til å bestemme satser for eiendomsskatt
- Dagens skatteandel og utjevning av skatteinntekter videreføres, men suppleres med:
  - Egen utjevningsordning for eiendomsskatt fra kraftanlegg, konsesjonskraftsinntekter og havbruksinntekter – symmetrisk utjevning med kompensasjonsgrad på 10 prosent.

Symmetrisk utjevning av eiendomsskatt fra kraftanlegg, konsesjonskraftsinntekter og havbruksinntekter, med kompensasjonsgrad på 10 prosent

- Omfordeler i størrelsesorden 400 mill. kroner, og **reduksjon på 28 mill. kroner for kommunene i Finnmark og 7,5 mill. kroner i Troms**
  - 14 kommuner får en inntektsreduksjon på mer enn 2 000 kroner per innbygger (23 prosent av omfordelingseffekten)
  - 64 kommuner får en inntektsreduksjon på 500 – 2 000 kroner per innbygger (52 prosent av omfordelingseffekten)
  - 171 kommuner får en inntektsøkning med forslaget, hvorav 101 får mer enn 100 kroner per innbygger (70 prosent av omfordelingseffekten).
Maksimal inntektsøkning er 182 kroner per innbygger
- Har ikke vært mulig å skille ut eiendomsskatteinntekter på kraft, og illustrerte effekter inkluderer derfor også eiendomsskatteinntekter på næring

Symmetrisk utjevning av eiendomsskatt fra kraftanlegg, konsesjonskraftsinntekter og havbruksinntekter innebærer overføring fra vestkyst og fjell til innland og østkyst

Kommuner med størst inntektsreduksjon

Kroner per innbygger

Bykle	-7 507
Aukra	-7 218
Modalen	-4 978
Sirdal	-4 757
Eidfjord	-4 421
Suldal	-3 659
Aurland	-3 509
Valle	-3 301
Sørfold	-2 980
Åseral	-2 958
Tydal	-2 790
Vinje	-2 143
Masfjorden	-2 042
Tokke	-2 001
Hammerfest	-1 976
Hol	-1 896
Namsskogan	-1 787
Rødøy	-1 786
Tinn	-1 708
Bindal	-1 672
Bokn	-1 662
Sauda	-1 658
Høyanger	-1 614
Hjelmeland	-1 611
Tysvær	-1 538
Lebesby	-1 453
Leka	-1 452
Bremanger	-1 440
Flatanger	-1 338
Beiarn	-1 334

Kommuner med størst inntektsøkning

Kroner per innbygger

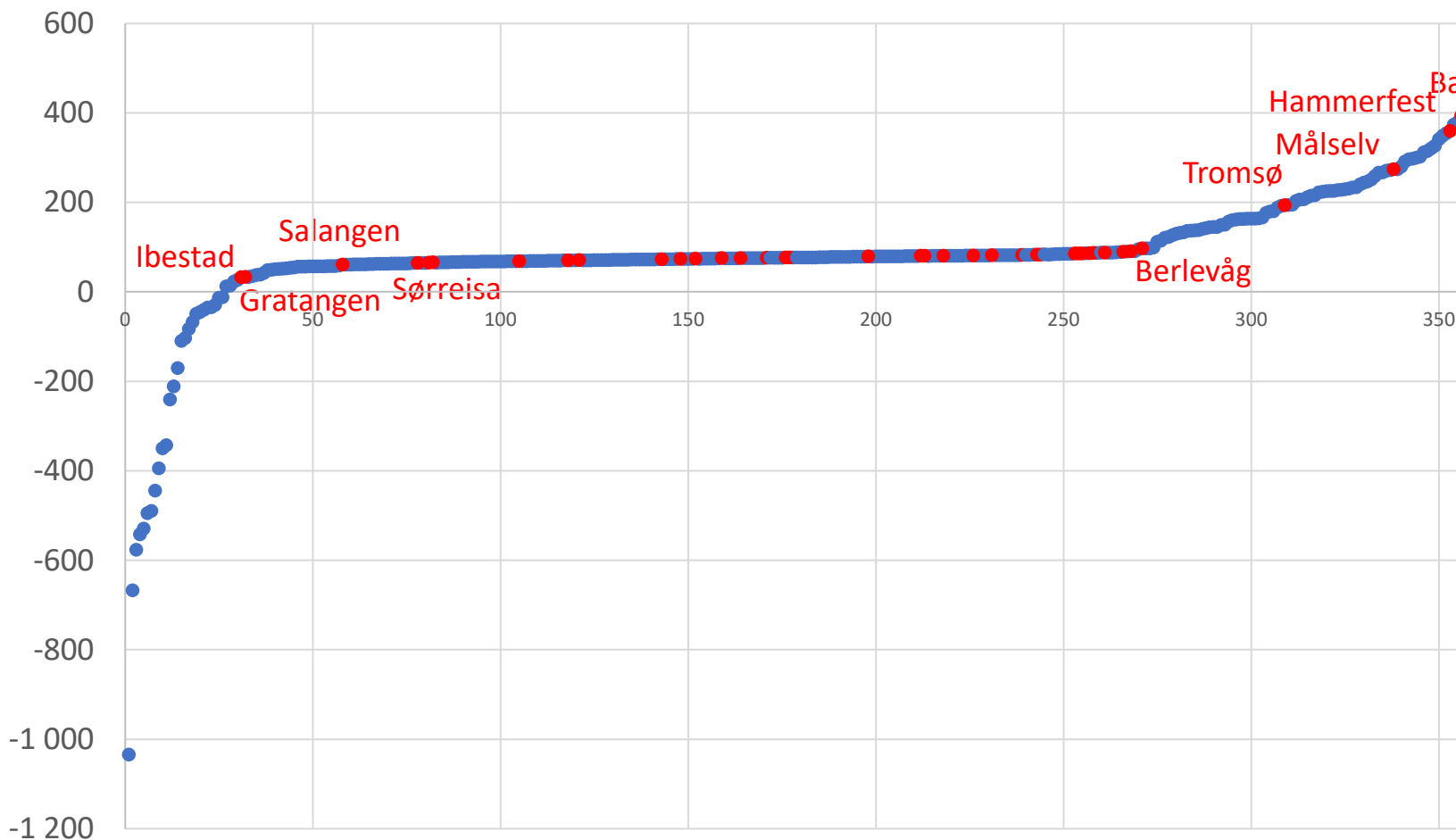
Horten	174
Enebakk	174
Åsnes	174
Tvedestrand	175
Hareid	175
Hole	176
Østre Toten	176
Sande MR	176
Frosta	176
Hurdal	176
Karasjok	177
Vardø	182

Effekt

- A) Mer enn 1000 kr. pr. innbygger
- B -1000 til -200 pr innbygger
- C) -200 til 0 pr innbygger
- D) 0 - 100 pr innbygger
- E) 100 - 181 pr. innbygger

Maksimalt sats for formuesskatt halveres, og bortfall formuesskatt erstattes med inntektsskatt

Redusert formuesskatt og økt inntektsskatt

- Omfordeler også i størrelsesorden 400 mill. kroner, og **inntektsøkning med 25 mill. kroner for kommunene i Troms og 9 mill. kroner for kommunene i Finnmark**

- 8 kommuner får en inntektsreduksjon på mer enn 400 kroner per innbygger (32 prosent av omfordelingseffekten)
- 5 kommuner får en inntektsreduksjon på 200 – 400 kroner per innbygger (65 prosent av omfordelingseffekten)
- 330 kommuner får en inntektsøkning med forslaget, hvorav 87 får mer enn 95 kroner per innbygger (Kommuner med skatt på inntekt og formue over 90 pst av landssnittet, men som har relativt lite formuesskatt. Disse får over 60 prosent av omfordelingseffekten)

Maksimal inntektsøkning er 394 kroner per innbygger

Redusert formuesskatteandel innebærer en tilbakeføring fra et fåtall kommuner til områder som fikk størst inntektsreduksjon ved utjevning av kraft- og havbruksinntekter

Effekt pr. innb.

- A) 0 og lavere pr innbygger
- B) 0-70 kr. pr innb
- C) 70-80 kr. pr innb
- D) 80 - 100 kr. pr. innb.
- E) 100 - 200 kr. pr. innb.
- F) 200 - 400 kr. pr. innb.

Kommuner med størst inntektsreduksjon

Kroner per innbygger

Austevoll	-1 034
Gulen	-667
Frøya	-577
Bærum	-542
Hole	-529
Vindafjord	-495
Asker	-489
Tysnes	-444
Oslo	-395
Herøy MR	-350
Flatanger	-342
Hol	-240
Lurøy	-211

Kommuner med størst inntektsøkning

Kroner per innbygger

Bardu	394
Modalen	379
Åseral	374
Hammerfest	359
Sirdal	355
Årdal	349
Aukra	341
Tydal	326
Sunndal	321
Giske	315
Sørfold	311
Sande MR	302

Samlet sett innebærer forslagene på skatt en inntektsøkning for kommunene i Troms med 17 mill. kroner, men det er forskjeller fra kommune til kommune

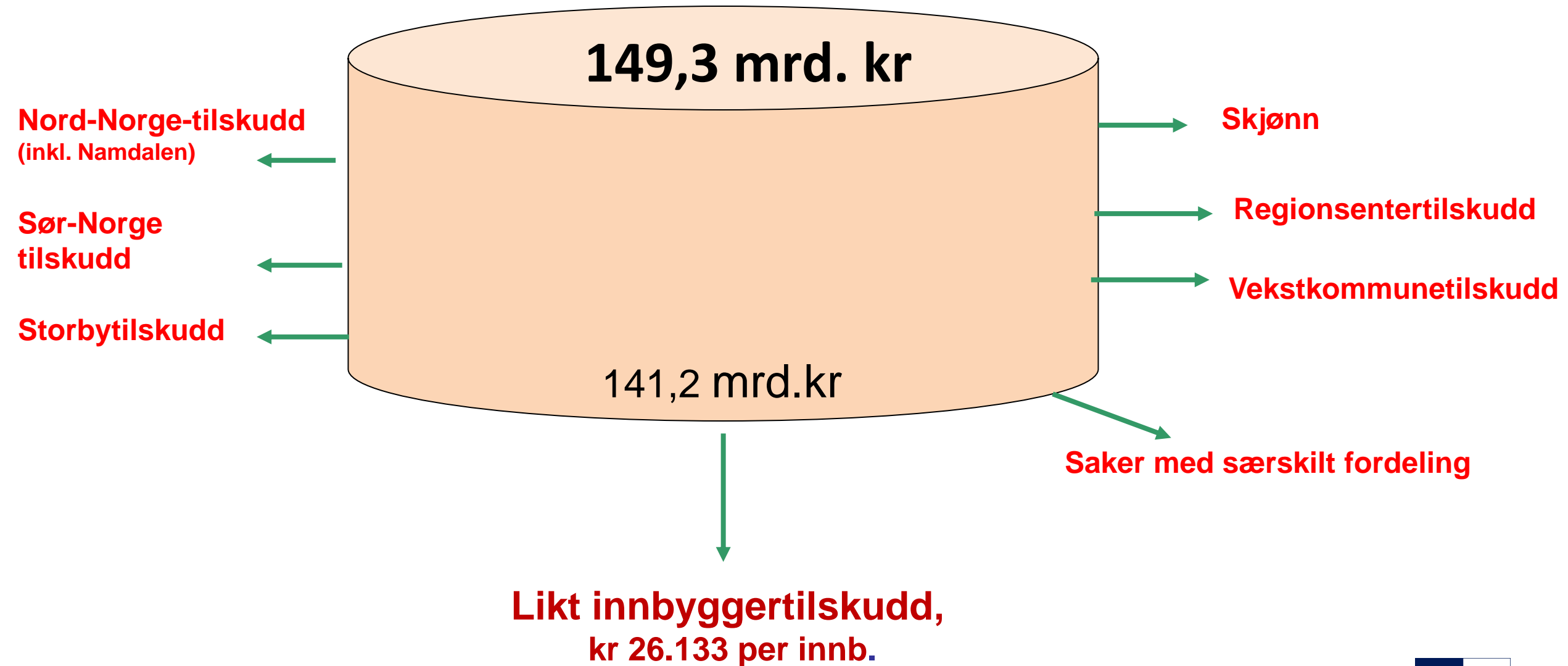
Mill. kroner	Utjevning kraft og havbruk	Redusert formuesskatt	Samlet
Tromsø	3,9	14,9	18,8
Målselv	0,8	1,8	2,7
Harstad	-0,4	1,8	1,4
Sørreisa	0,5	0,2	0,7
Nordreisa	0,4	0,4	0,7
Balsfjord	-0,1	0,5	0,4
Lyngen	0,1	0,2	0,3
Kvæfjord	-0,1	0,2	0,1
Salangen	0,0	0,1	0,1
Tjeldsund	-0,3	0,3	0,0
Lavangen	-0,1	0,1	-0,1
Dyrøy	-0,4	0,1	-0,3
Kåfjord	-0,5	0,2	-0,4
Gratangen	-0,6	0,0	-0,5
Storfjord	-0,7	0,2	-0,6
Senja	-1,8	1,1	-0,7
Skjervøy	-1,0	0,2	-0,7
Ibestad	-0,9	0,0	-0,8
Bardu	-2,9	1,6	-1,4
Kvænangen	-1,5	0,1	-1,4
Karlsøy	-1,9	0,2	-1,7
Troms	-7,5	24,1	16,6

For kommunene i Finnmark innebærer forslaget en inntektsreduksjon med 17 mill. kroner, men også her er det forskjeller fra kommune til kommune

Mill. kroner	Utjevning kraft og havbruk	Redusert formuesskatt	Samlet
Vadsø	0,7	0,5	1,2
Karasjok	0,5	0,2	0,7
Porsanger	0,3	0,3	0,7
Vardø	0,4	0,2	0,5
Tana	0,3	0,2	0,5
Kautokeino	0,1	0,2	0,3
Gamvik	0,1	0,1	0,2
Nordkapp	-0,1	0,2	0,1
Hasvik	-0,1	0,1	0,0
Båtsfjord	-0,3	0,2	-0,1
Nesseby	-0,2	0,1	-0,1
Alta	-1,9	1,5	-0,4
Berlevåg	-0,5	0,1	-0,4
Måsøy	-0,7	0,1	-0,6
Loppa	-0,7	0,1	-0,7
Sør-Varanger	-1,8	0,9	-0,9
Lebesby	-1,8	0,1	-1,8
Hammerfest	-22,4	4,1	-18,3
Troms	-28,2	9,1	-19,0

Inntektssystemet for kommunene 2022 (rammetilskudd)

Utvalgets vurdering av regionalpolitiske tilskudd m.v

- «Prinsipielt mener utvalget at omfanget av regionalpolitiske tilskudd i inntektssystemet bør begrenses, og at mest mulig av midlene bør fordeles gjennom ordinære kriterier til alle kommuner. Et særskilt, målrettet tilskudd til distriktskommuner kan likevel begrunnes med at det i enkelte områder og typer kommuner kan være nødvendig å supplere inntekts- og utgiftsutjevningen for å legge til rette for likeverdige tjenester til innbyggerne.

Et slikt distriktstilskudd bør etter utvalgets vurdering fange opp:

- Kommuner med distriktsutfordringer
- Kommuner med befolkningsnedgang
- Små kommuner»

Nord-Norge tilskuddet

- Nord-Norge tilskuddet foreslås videreført, men Namdalskommunene flyttes til Sør-Norge tilskuddet
- Småkommunetillegget til kommuner med under 3 200 innbyggere videreføres, men
  - Ny distriktsindeks benyttes i utmålingen av tilskuddet
  - Satser redusert med 1 mill. kroner, og færre grupper
Må også ses i sammenheng med oppvekting basis i utgiftsutjevningen
  - Inntektsbegrep og grensen for hvem som ikke kvalifiserer for tilskuddet endres
    - Fra kommuner med skatteinntekter per innbygger under 120 prosent landsnitt, til kommuner med inntekter fra skatt, havbruk og kraft per innbygger under 140 prosent av landssnitt

Småkommunetillegg - dagens satser

Distriktsindeks	Per kommune utenom tiltakssonen	Per kommune i tiltakssonen
0 - 35	6 034 000	13 068 000
36 - 38 (90 pst av full sats)	5 432 000	11 760 000
39 - 41 (80 pst av full sats)	4 827 000	10 455 000
42 - 44 (70 pst av full sats)	4 225 000	9 147 000
45 - 46 (60 pst av full sats)	3 620 000	7 841 000
over 47 (50 pst av full sats)	3 017 000	6 534 000

Småkommunetillegg - utvalgets forslag

Distriktsindeks	Per kommune utenom tiltakssonen	Per kommune i tiltakssonen, samt Værøy, Røst og Trøna
0 - 40	5 034 000	12 068 000
41 - 47 (85 pst av full sats)	4 129 000	10 108 000
48 - 53 (70 pst av full sats)	3 224 000	8 148 000
54 og høyere (50 pst av full sats)	2 017 000	5 534 000

Ny distriktsindeks

	Tidligere indeks	Ny distriktsindeks
Geografi		
Sentralitet (NIBR11)	20 %	
Befolkningstetthet	10 %	
Reisetid	10 %	
SSBs sentralitetsindeks		40 %
Demografi		
Andel befolkning over 67 år	5 %	
Andel kvinner 20 - 39 år	5 %	
Befolkningsvekst siste ti år	20 %	40 %
Arbeidsmarked		
Andel yrkesaktive (bosted) 20 - 64 år	10 %	
Sysselsettingsvekst siste ti år	10 %	10 %
Ensidig næringsstruktur, Herfindahlsindeksen for privat sektor		10 %
Levekår		
Inntekt per innbygger, 17 år og over	10 %	
	100 %	100 %

Omleggingen i småkommunetillegget i Nord-Norge tilskuddet betyr isolert sett en reduksjon for Tromskommunene på 12 mill. kroner og Finnmarkskommunene med 18 mill. kroner

Kroner	Endring Nord-Norge tilskudd (småkommunetillegget)
Tromsø	0
Harstad	0
Kvæfjord	-1 000 000
Tjeldsund	0
Ibestad	-1 000 000
Gratangen	-1 000 000
Lavangen	-1 000 000
Bardu	0
Salangen	-1 000 000
Målselv	0
Sørreisa	0
Dyrøy	-1 000 000
Senja	0
Balsfjord	0
Karlsøy	-1 000 000
Lyngen	-1 000 000
Storfjord	-1 000 000
Kåfjord	-1 000 000
Skjervøy	-1 000 000
Nordreisa	0
Kvænangen	-1 000 000
Troms	-12 000 000

Kroner	Endring Nord-Norge tilskudd (småkommunetillegget)
Alta	0
Vardø	-1 000 000
Vadsø	0
Hammerfest	0
Kautokeino	-1 000 000
Loppa	-1 000 000
Hasvik	-1 000 000
Måsøy	-1 000 000
Nordkapp	-1 000 000
Porsanger	0
Karasjok	-1 000 000
Lebesby	-1 000 000
Gamvik	-2 960 000
Berlevåg	-1 000 000
Tana	-1 000 000
Nesseby	-2 960 000
Båtsfjord	-2 307 000
Sør-Varanger	0
Finnmark	-18 227 000

Men er også forslag om endringer i andre regionalpolitiske tilskudd

- **Sør-Norge tilskudd** videreføres, men
  - Ny distriktsindeks benyttes i utmålingen av tilskuddet
  - Inntektsbegrep og grensen for hvem som ikke kvalifiserer for tilskuddet endres
  - Færre intervaller i tilskuddet, og satsene i småkommunetilskuddet er redusert med 1 mill. kroner

- **Storbytilskudd** endres til Landsdelsentertilskudd og beløpet halveres.
- Basisrammen for skjønnstilskuddet foreslås halvert (Frigjort bevilgning overføres ramme for innbyggertilskuddet)

Følgende tilskudd foreslås avviklet:

- Vekstkommunetilskudd
- Regionsentertilskudd
(-4,4 mill. kroner for Senja
-4,1 mill. kroner for Hammerfest)

Forslagene til endringer regionalpolitiske tilskudd (ekskl. skjønn) reduserer rammen for disse tilskuddene med 1 mrd. kroner som overføres til innbyggertilskuddet.

For kommunene i Troms innebærer forslagene til omlegginger i regionalpolitikken en økning i rammetilskuddet med 15 mill. kroner

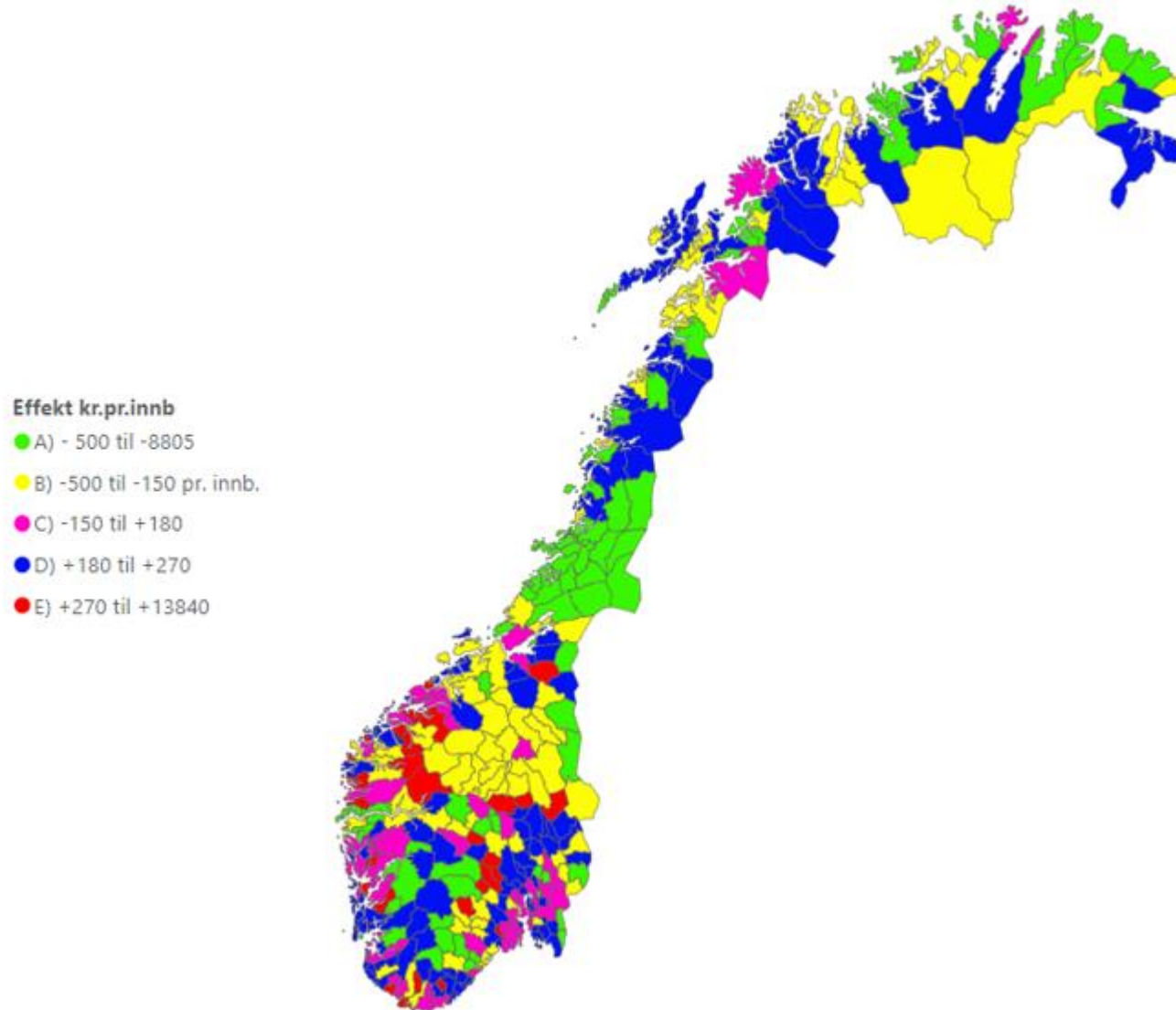
Kroner	Endring Nord-Norge tilskudd (småkommunetillegget)	Endring regionsenter og veksttilskudd	Økning i innbyggertilskudd	Netto utslag endringer i regionalpolitiske tilskudd
Tromsø	0		14 490 037	14 490 037
Harstad	0		4 649 517	4 649 517
Målselv	0		1 242 164	1 242 164
Balsfjord	0		1 044 816	1 044 816
Nordreisa	0		904 417	904 417
Tjeldsund	0		791 083	791 083
Bardu	0		744 096	744 096
Sørreisa	0		651 248	651 248
Skjervøy	-1 000 000		543 741	-456 259
Kvæfjord	-1 000 000		530 396	-469 604
Lyngen	-1 000 000		521 186	-478 814
Karlsøy	-1 000 000		408 228	-591 772
Salangen	-1 000 000		392 628	-607 372
Kåfjord	-1 000 000		389 433	-610 567
Storfjord	-1 000 000		344 137	-655 863
Ibestad	-1 000 000		248 095	-751 905
Kvænangen	-1 000 000		219 150	-780 850
Gratangen	-1 000 000		205 242	-794 758
Dyrøy	-1 000 000		199 791	-800 209
Lavangen	-1 000 000		191 709	-808 291
Senja	0	-4 375 000	2 767 570	-1 607 430
Troms	-12 000 000	-4 375 000	31 478 686	15 103 686

For kommunene i Finnmark innebærer forslagene til omlegginger i regionalpolitikken en økning i rammetilskuddet med 15 mill. kroner

Kroner	Endring Nord-Norge tilskudd (småkommunetillegget)	Endring regionsenter og veksttilskudd	Økning i innbyggertilskudd	Netto utslag endringer i regionalpolitiske tilskudd
Alta	0		3 918 202	3 918 202
Sør-Varanger	0		1 898 863	1 898 863
Vadsø	0		1 060 416	1 060 416
Porsanger	0		736 954	736 954
Nordkapp	-1 000 000		577 948	-422 052
Kautokeino	-1 000 000		548 815	-451 185
Tana	-1 000 000		531 712	-468 288
Karasjok	-1 000 000		496 377	-503 623
Vardø	-1 000 000		368 195	-631 805
Lebesby	-1 000 000		238 885	-761 115
Måsøy	-1 000 000		224 977	-775 023
Hasvik	-1 000 000		184 755	-815 245
Berlevåg	-1 000 000		174 418	-825 582
Loppa	-1 000 000		161 637	-838 363
Båtsfjord	-2 307 000		413 491	-1 893 509
Hammerfest	0	-4 137 000	2 129 666	-2 007 334
Gamvik	-2 960 000		206 182	-2 753 818
Nesseby	-2 960 000		165 396	-2 794 604
Finnmark	-18 227 000	-4 137 000	14 036 888	-8 327 112

Oppsummering regionalpolitikk, inkludert økning i innbyggertilskuddet øker 1 mrd. kroner med utvalgets forslag.

- 178 kommuner med 2 492 059 innbyggere får redusert tilskudd
- 178 kommuner med 2 899 310 innbyggere får økt tilskudd

Tilskudd per grunnskole innebærer omfordeling fra store til små kommuner, og fra inntektssvake til inntektssterke små og mellomstore kommuner.

Netto omfordeling av tilskudd på kroner 500 000 per grunnskole		
Mill kroner	kroner per innb	Gjennomsnitt per kommune i kroner
Kommuner med 0 - 2 000 innbyggere	40	415
Kommuner med 2 - 5 000 innbyggere	60	198
Kommuner med 5 - 10 000 innbyggere	57	114
Kommuner med 10 - 50 000 innbyggere	32	16
Kommuner med over 50 000 innbyggere	-188	-75
		514 259
		624 793
		798 708
		342 754
		-9 912 315

Utgiftskorrigerede frie inntekter per innbygger inkl. eiendomsskatt, kraftinntekter, havbruksinntekter og differensiert arbeidsgiveravgift

Under 95 prosent av landssnitt
 95 - 105 prosent av landssnitt
 105 - 115 prosent av landssnitt
 115 - 125 prosent av landssnitt
 Over 125 prosent av landssnitt

Netto omfordeling av tilskudd på kroner per grunnskole, kommuner med under 20 000 innbyggere			
Antall med reduksjon	Reduksjon i kroner per innb.	Antall med økning	Økning i kroner per innbygger
15	-26	31	76
15	-52	61	117
5	-49	54	179
5	-37	37	245
		70	382

Utvalgets forslag om å avvikle tilskuddet per grunnskole – gir reversert effekt av ovenstående

Avvikling av tilskudd per grunnskole og innlemmet i innbyggertilskuddet betyr 17 mill. kroner i redusert rammetilskudd for kommunene i Troms og 15 mill. kroner i Finnmark

	Kroner
Harstad	200 009
Salangen	-21 191
Ibestad	-202 381
Kvænangen	-231 545
Gratangen	-249 687
Dyrøy	-254 510
Lavangen	-268 289
Karlsøy	-500 293
Kåfjord	-531 066
Storfjord	-581 817
Sørreisa	-716 223
Balsfjord	-719 042
Skjervøy	-846 891
Kvæfjord	-854 469
Lyngen	-867 329
Nordreisa	-899 543
Bardu	-1 086 244
Tromsø	-1 293 023
Tjeldsund	-1 533 426
Målselv	-1 983 886
Senja	-3 617 335
Troms	-17 058 181

	Kroner
Nordkapp	191 001
Karasjok	100 980
Båtsfjord	-2 819
Vardø	-57 016
Vadsø	-218 353
Berlevåg	-289 186
Nesseby	-298 831
Kautokeino	-336 097
Lebesby	-711 796
Måsøy	-730 857
Porsanger	-1 106 912
Sør-Varanger	-1 207 917
Gamvik	-1 252 902
Hasvik	-1 276 097
Loppa	-1 302 735
Tana	-1 346 891
Hammerfest	-1 901 112
Alta	-3 197 672
Finnmark	-14 945 213

Utgiftsutjevningen –
omfordeling
ut fra tjenestebehov
(utgangspunkt alle har like inntekter per innb.)

Utgiftsutjevningen – formål og innhold

- Kommuner er forskjellige og innbyggerne har ulike behov
  - Kompensere for ufrivillige kostnads- og etterspørselsforskjeller som kommunene ikke kan påvirke ved egne beslutninger på kort eller mellomlang sikt
- Statistisk tilnærming fra utvalget – alternativet ville vært en normativ tilnærming
  - Hovedvekt på partielle analyser per sektor/tjenesteområde – supplert med simultane analyser
  - Objektive kriterier
  - Kostnadsnøkler per sektor/tjenesteområde som slås sammen til en nøkkel
- Hva er en god kostnadsnøkkel?
  - Forklarer mest mulig av kostnadsvariasjonene – Uttrykkes ved R^2 .
    - R^2 lik 1 betyr at all variasjon i utgifter forklares av kostnadsnøkkelen
    - R^2 lik 0,75 betyr at 75 prosent av variasjon i utgifter forklares av kostnadsnøkkelen
- Kostnadsnøkler skal fange opp kostnadsvariasjoner i framover i tid – virkningstabeller er et øyeblikksbilde fra historien.

Barnehage – utdanningskriteriet foreslås fjernet.

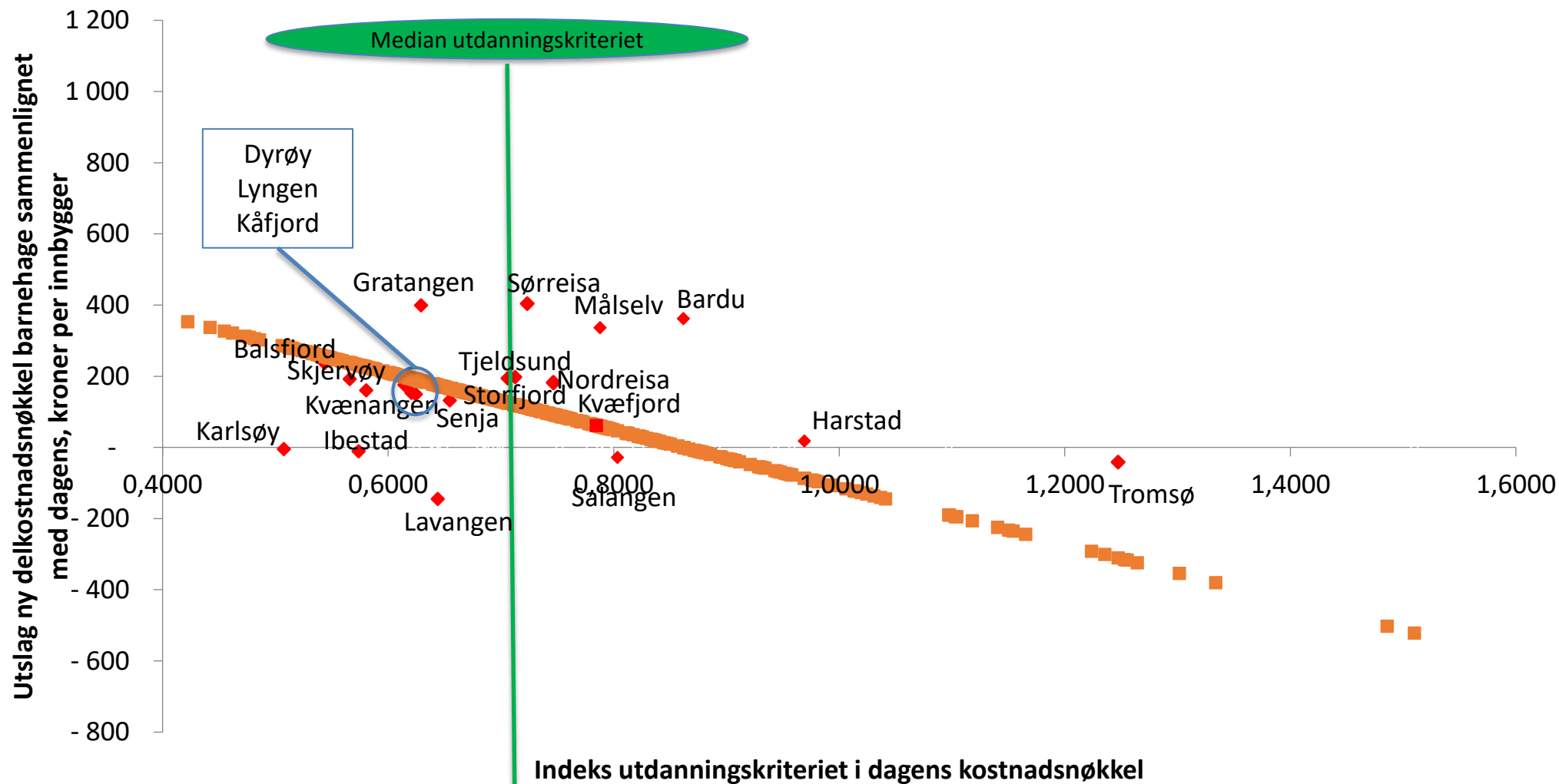
Barnehage

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget
Innbyggere 2 - 5 år	0,7816	
Innbyggere 1 - 5 år		0,7991
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,1042	
Innbyggere med høyere utdanning	0,1142	
Lønntakere 25 - 54 år i heltidsstilling		0,2009
Sum	1,0000	1,0000

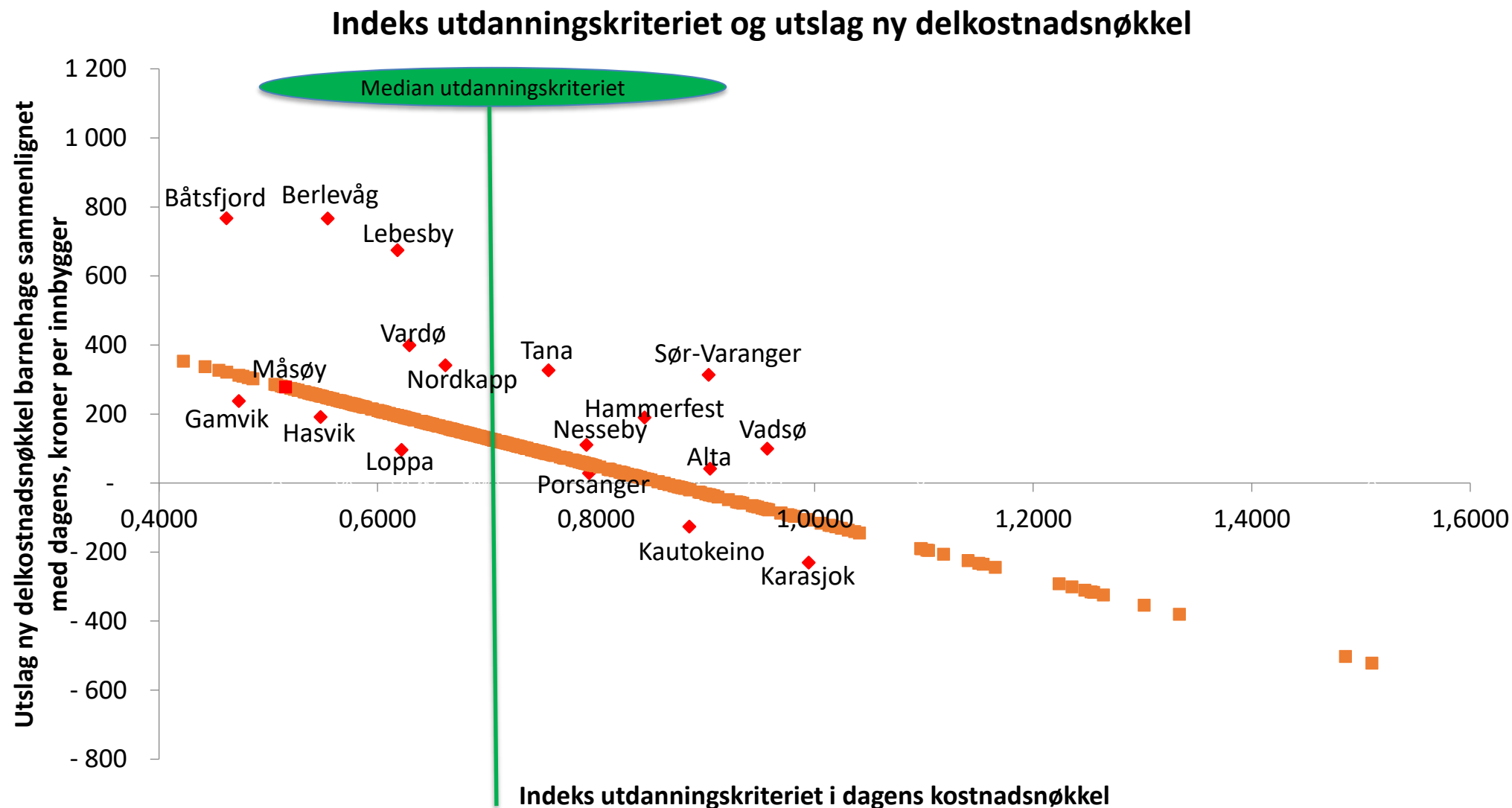
Forklaringskraft er 67 prosent - $R^2 = 0,671$

Det store flertallet av kommunene med lav verdi på utdanningskriteriet kommer positivt ut med forslaget til ny delkostnadsnøkkel for barnehage

Indeks utdanningskriteriet og utslag ny delkostnadsnøkkel

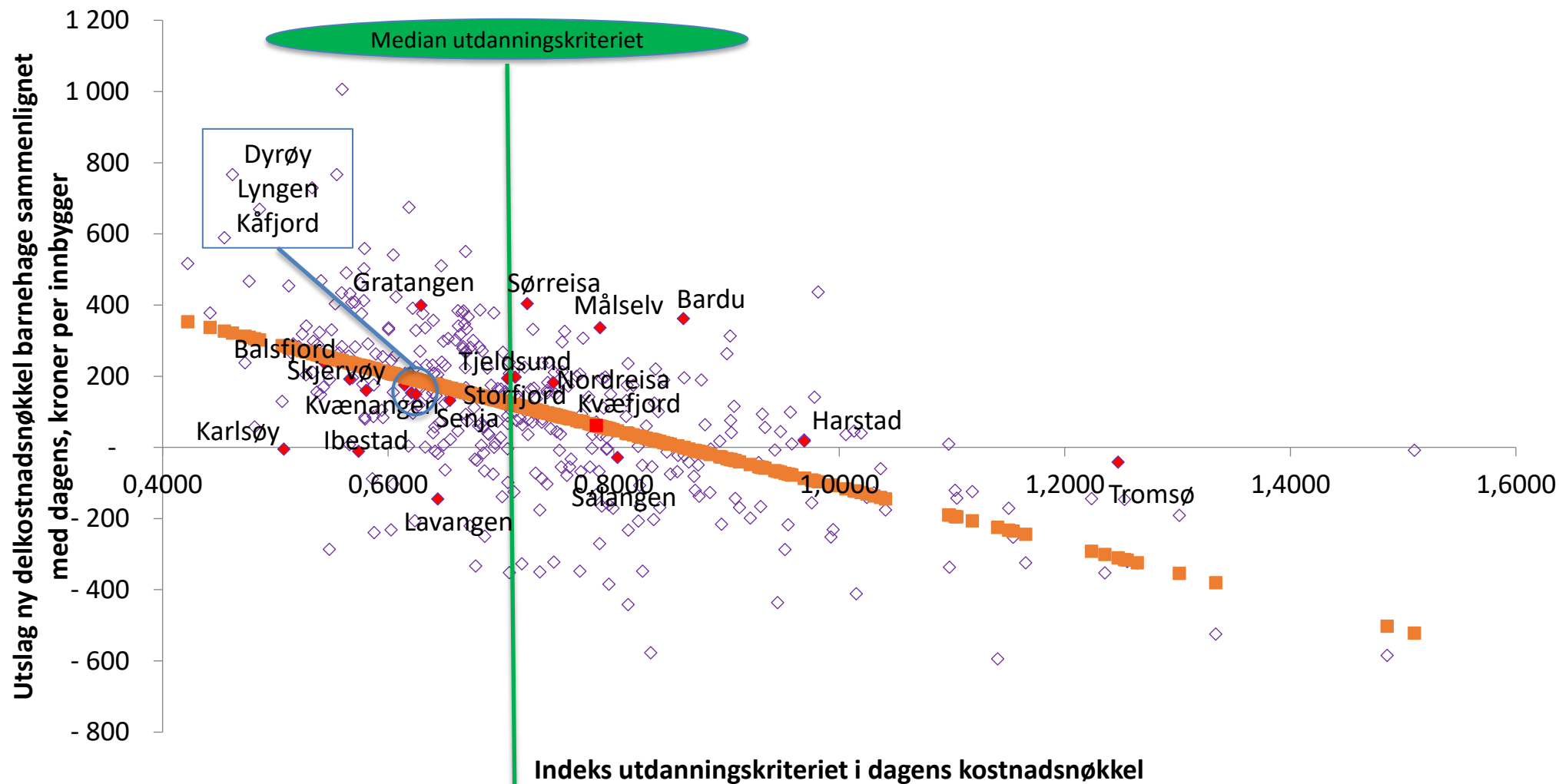
Det store flertallet av kommunene med lav verdi på utdanningskriteriet kommer positivt ut med forslaget til ny delkostnadsnøkkel for barnehage

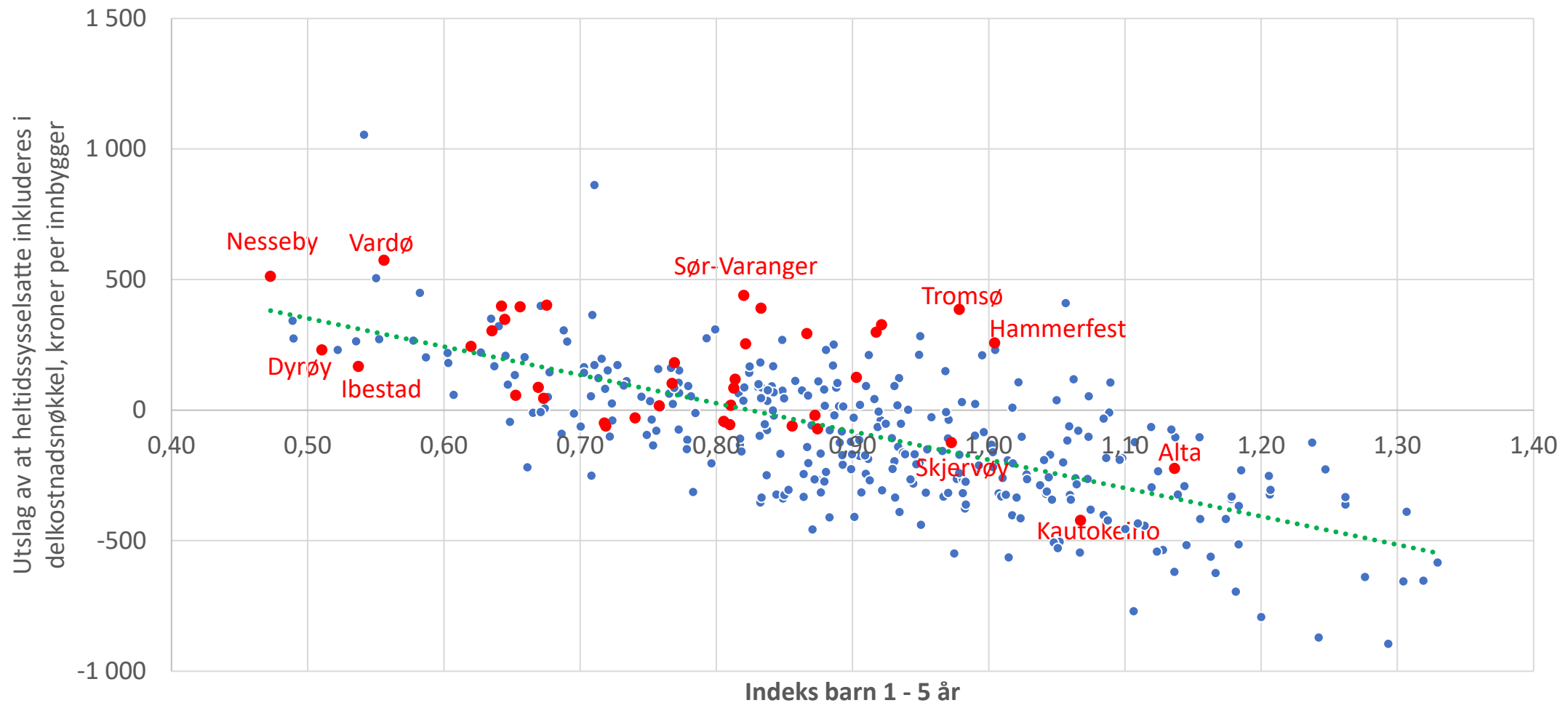
Det store flertallet av kommunene med lav verdi på utdanningskriteriet kommer positivt ut med forslaget til ny delkostnadsnøkkel for barnehage

Indeks utdanningskriteriet og utslag ny delkostnadsnøkkel

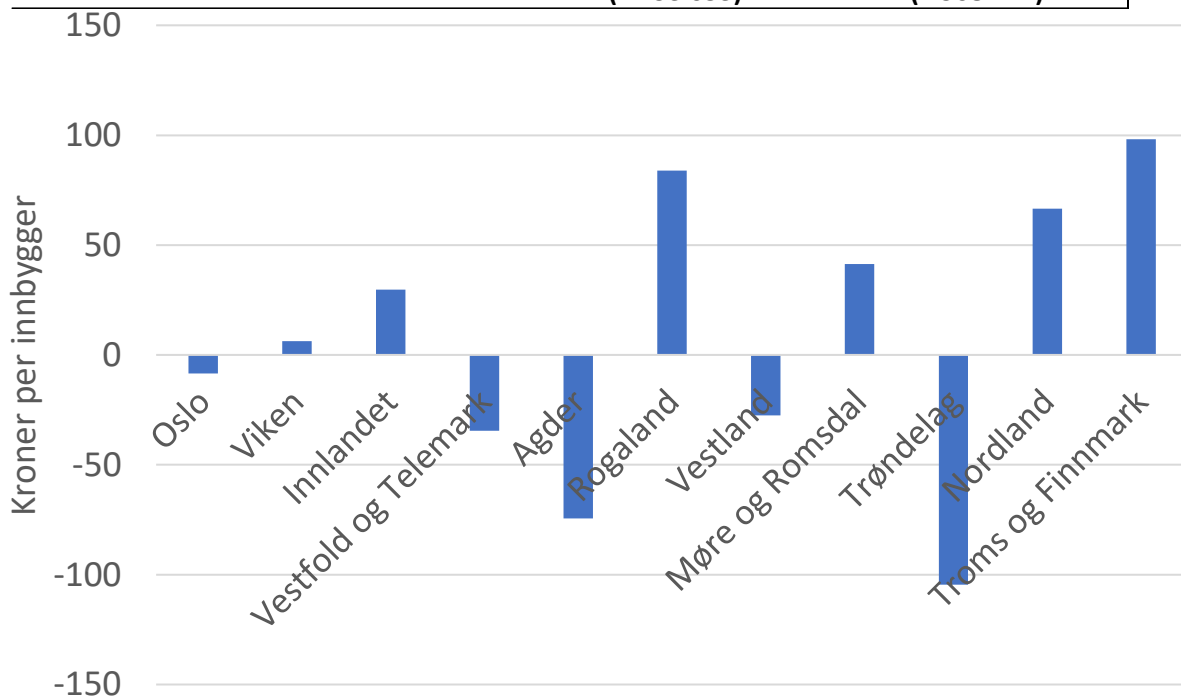
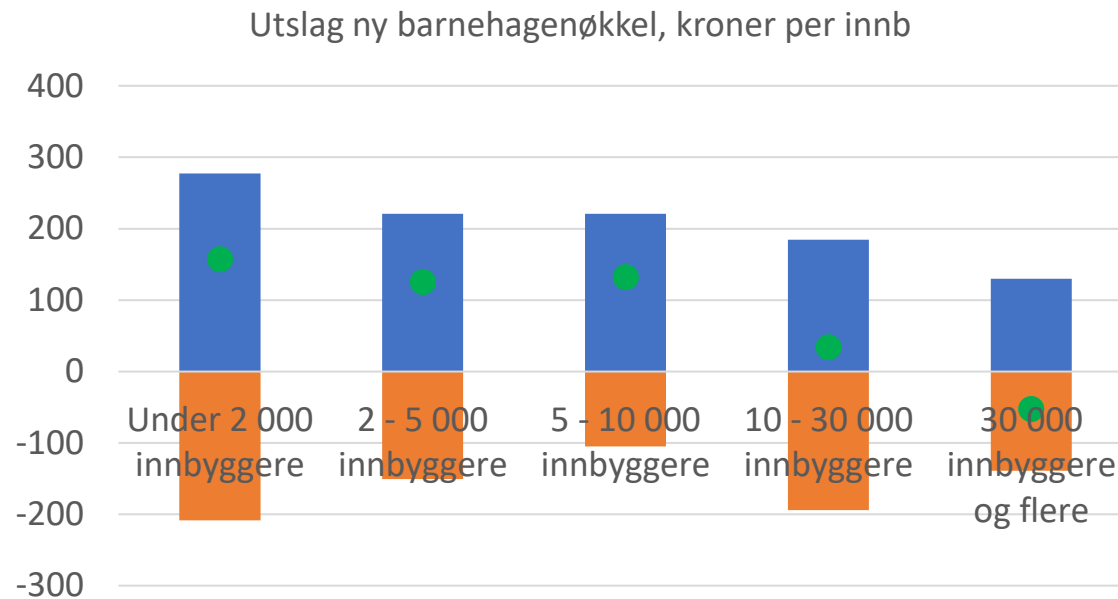
Kriteriet heltidssysseleatte 25 – 55 år i delkostandsnøkkelen for barnehage gir økt rammetilskudd (pga økt utgiftsbehov) for de fleste kommuner med lav andel 1-5 åringer

Effekt av at heltidssysseleatte inngår i ny delkostnadsnøkkel barnehage

Ny delkostnadsnøkkel barnehage gir en omfordelingseffekt på 433 mill. kroner sammenlignet med dagens nøkkel.

Innbyggertall	Antall kommuner (innbyggere)	
	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning
Under 2 000 innbyggere	58 (72 839)	20 (23 909)
2 - 5 000 innbyggere	70 (224 783)	26 (77 805)
5 - 10 000 innbyggere	52 (360 972)	19 (135 096)
10 - 30 000 innbyggere	47 (825 873)	29 (544 793)
30 000 innbyggere og flere	18 (1 008 586)	17 (2 127 169)
Sum	245 (2 493 053)	111 (2 908 772)

■ Økning i utgiftsutjevning ■ Redusert utgiftsutjevning ● Samlet alle kommuner

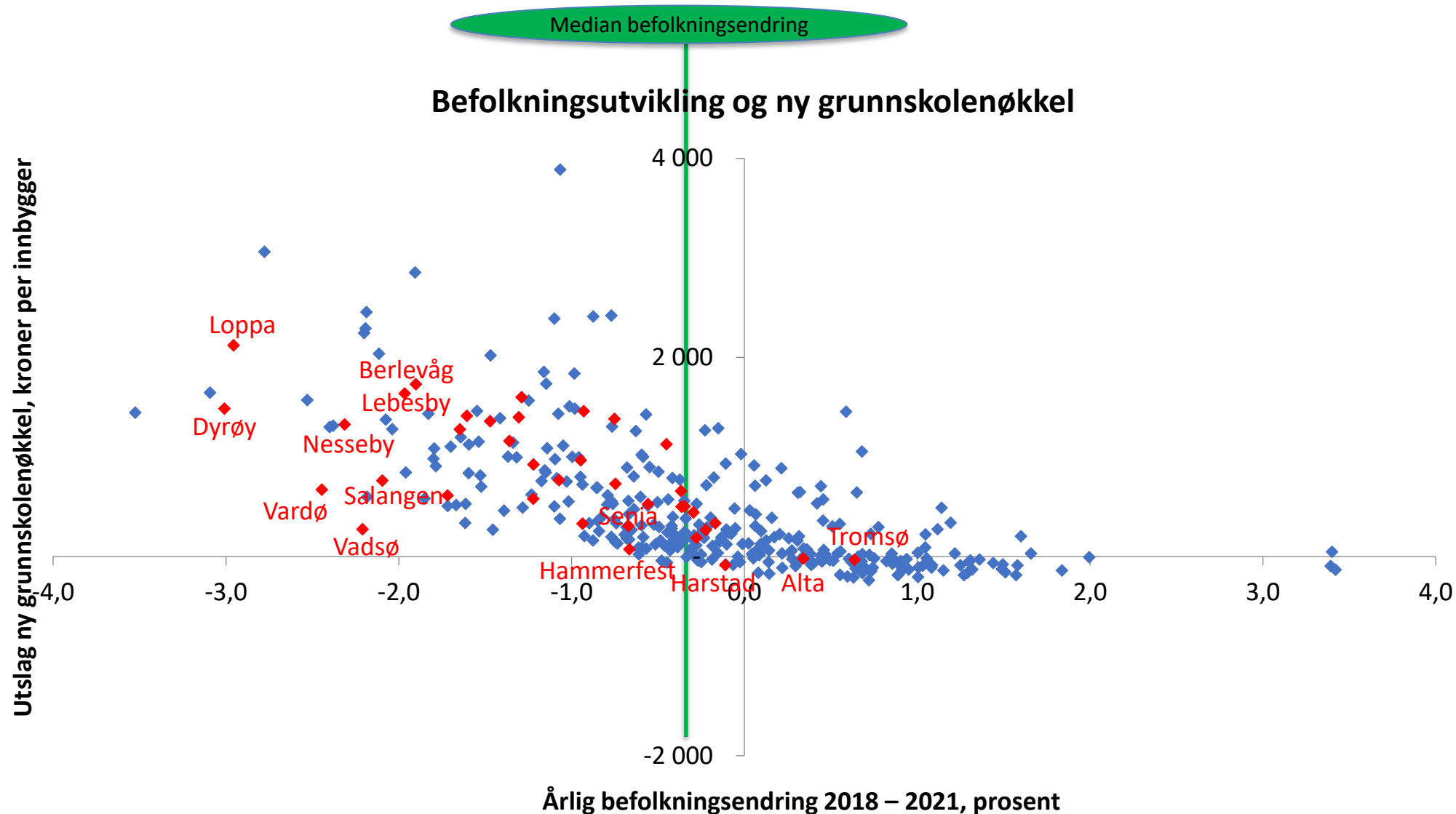
Grunnskole – aldersgruppen 6 – 15 år deles og litt større vekt på reiseavstand, smådriftsulempet og sosioøkonomi

Grunnskole

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts-system-utvalget
Innbyggere 6-15 år	0,9247	
Innbyggere 6-12 år		0,5719
Innbyggere 13-15 år		0,3365
Gradert basistilskudd	0,0122	0,0174
Sone	0,0177	0,0211
Nabo	0,0177	0,0211
Innvandr 6-15 år, ekskl Skandinavia	0,0277	0,0320
Sum	1,0000	1,0000

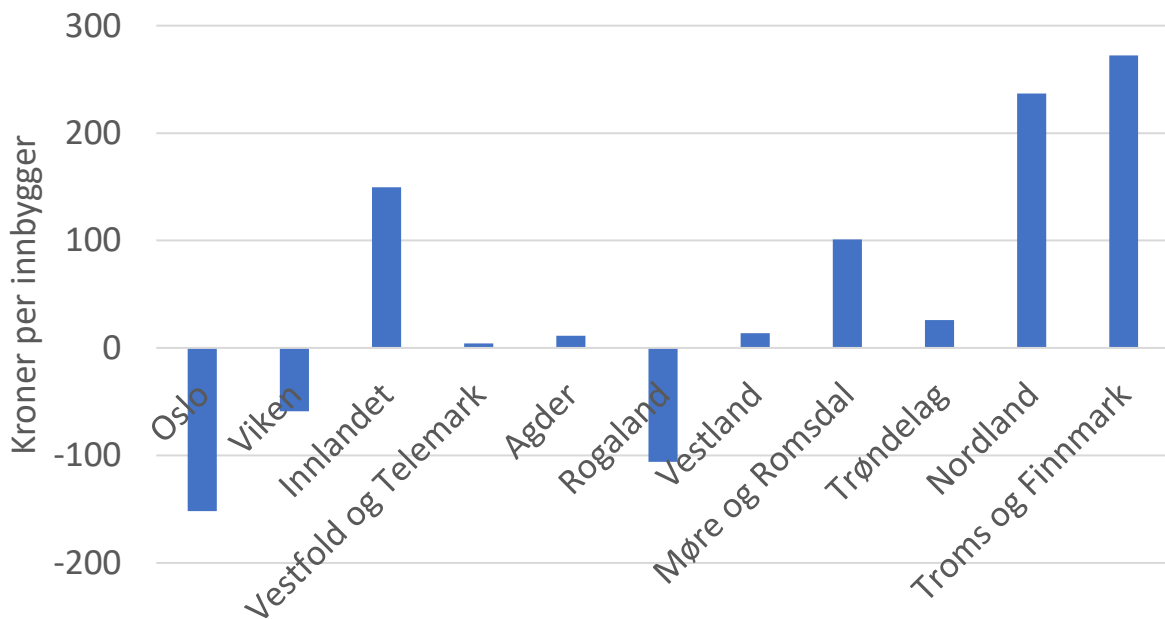
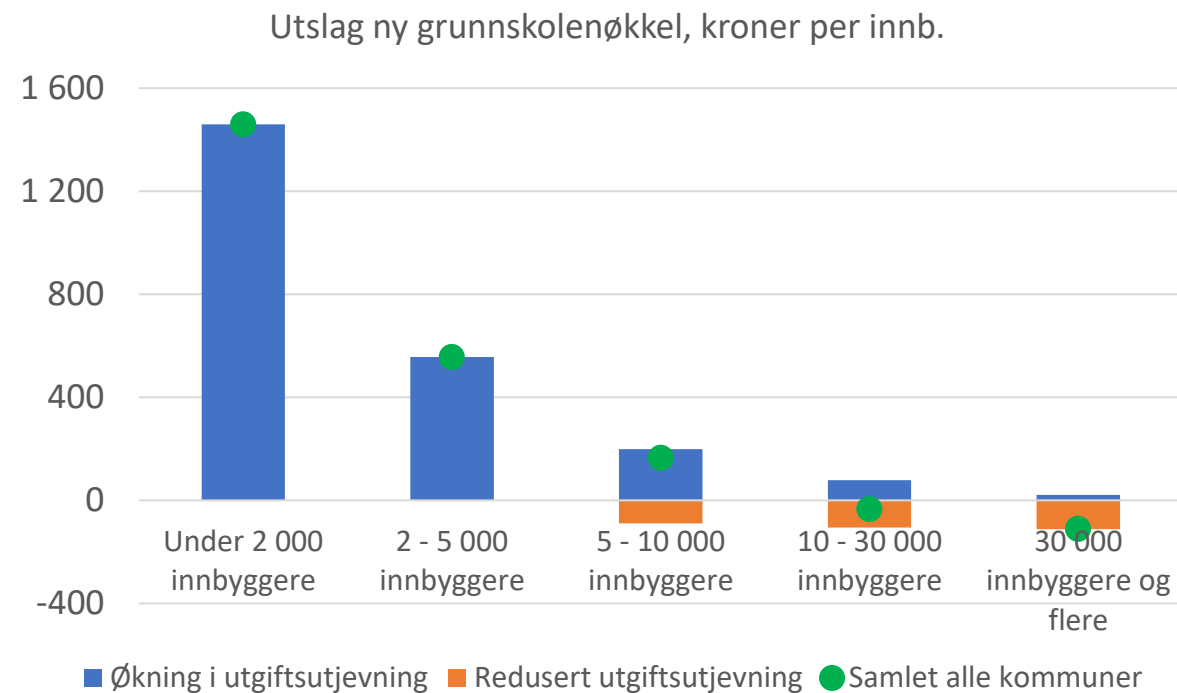
$R^2 = 0,751$

Flertallet av kommunene med svak befolkningsvekst de siste tre årene kommer positivt ut med ny delkostnadsnøkkel for grunnskole.

Ny delkostnadsnøkkel grunnskole gir en omfordelingseffekt på 440 mill. kroner sammenlignet med dagens nøkkel.

Innbyggertall	Antall kommuner (innbyggere)	
	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning
Under 2 000 innbyggere	78 (96 748)	0
2 - 5 000 innbyggere	96 (302 588)	0
5 - 10 000 innbyggere	63 (438 907)	8 (57 161)
10 - 30 000 innbyggere	35 (538 124)	41 (832 542)
30 000 innbyggere og flere	1 (35 042)	34 (3 100 713)
Sum	273 (1 411 409)	83 (3 990 416)

Sosialnøkkelen

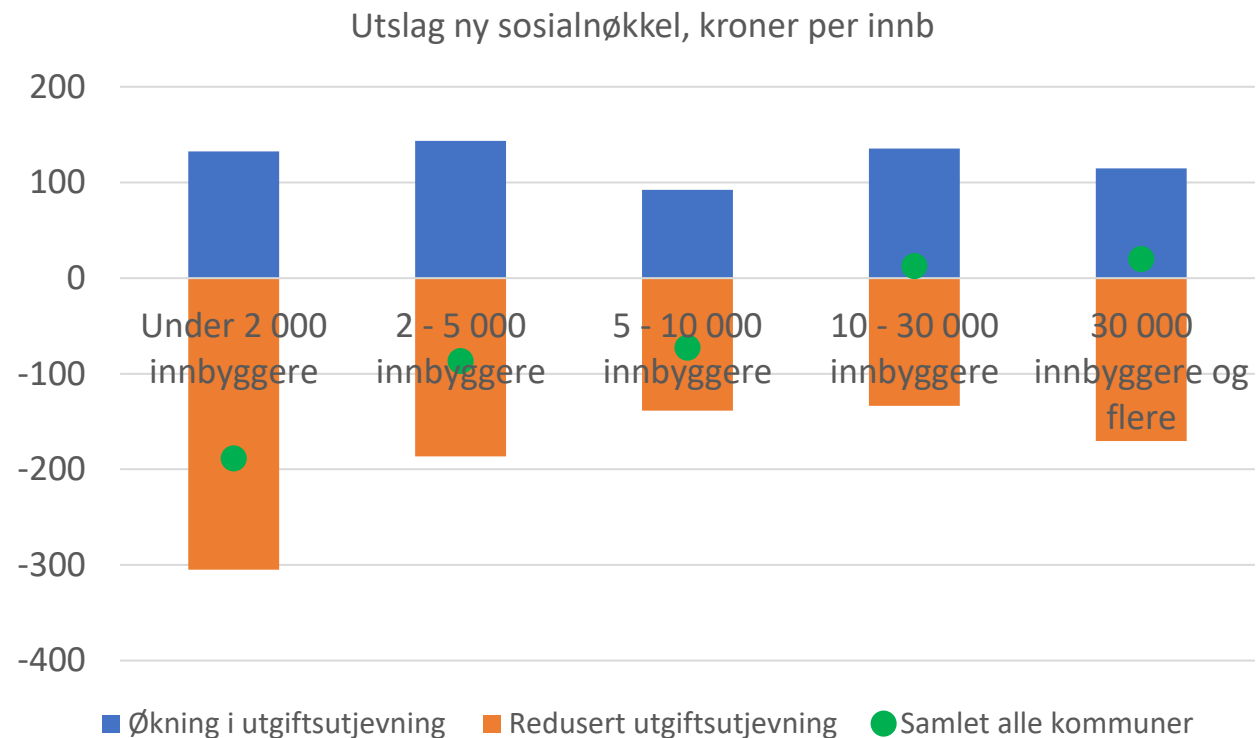
Økt vekt på sosioøkonomi + pasienter med psykiske lidelser erstatter uføre

Sosial		Inntekts- system- utvalget
Kriterium	Vekt 2022	
Innbyggere 16-66 år	0,2386	0,1409
Uføre 18-49 år	0,1126	
Pasienter med psykiske lidelser (NPR)		0,2843
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,1459	0,2080
Aleneboende 30-66 år	0,3371	0,3084
Opphopningsindeks	0,1658	
Opphopningsindeks ny		0,0584
Sum	1,0000	1,0000

Forklaringskraft $R^2 = 0,420$

Ny delkostnadsnøkkel sosial gir en omfordelingseffekt på 371 mill. kroner sammenlignet med dagens nøkkel.

Innbyggertall	Antall kommuner (innbyggere)	
	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning
Under 2 000 innbyggere	22 (25 763)	56 (70 985)
2 - 5 000 innbyggere	29 (91 233)	67 (211 355)
5 - 10 000 innbyggere	19 (142 057)	52 (354 011)
10 - 30 000 innbyggere	40 (744 640)	36 (626 026)
30 000 innbyggere og flere	18 (2 095 345)	17 (1 040 410)
Sum	128 (3 099 038)	228 (2 302 787)

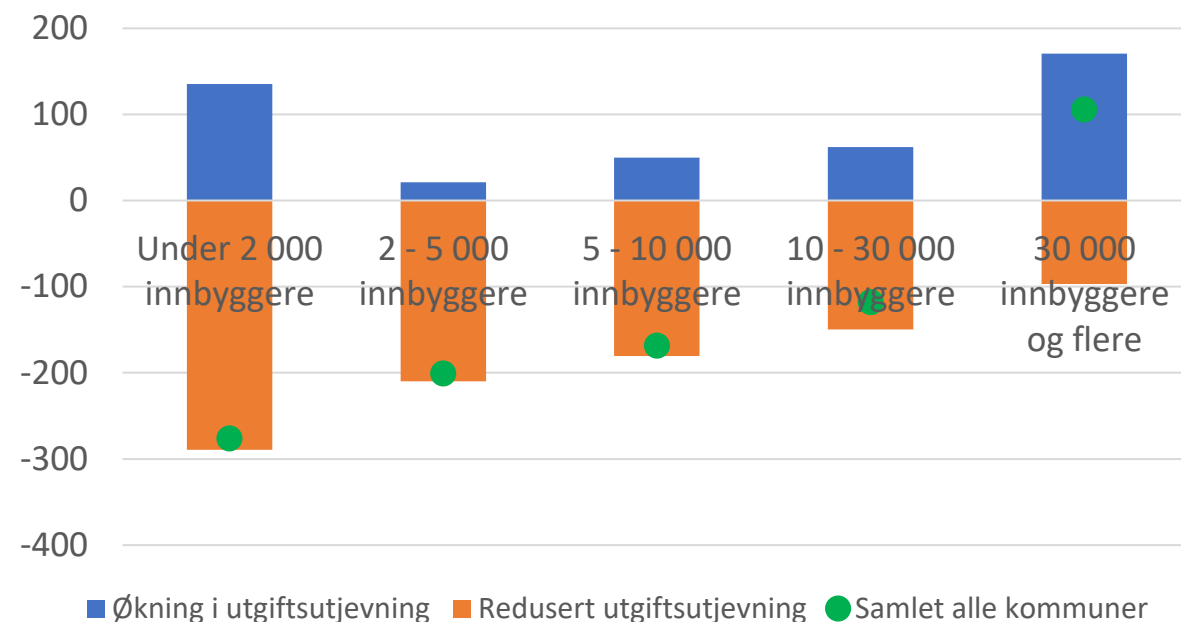
Sosial – flere funksjoner er inkludert i delkostnadsnøkkelen

- a) funksjon 213 Voksenopplæring flyttes fra grunnskole til sosiale tjenester.
- b) funksjon 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi og funksjon 283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig mv er flyttet inn i utgiftutjevningen og sektoren sosial

Sosial – flere funksjoner er inkludert i delkostnadsnøkkelen – fanger opp særlige levekårsutfordringer i storbyområder

Utslag flytting funksjoner til sosial, kroner per innb

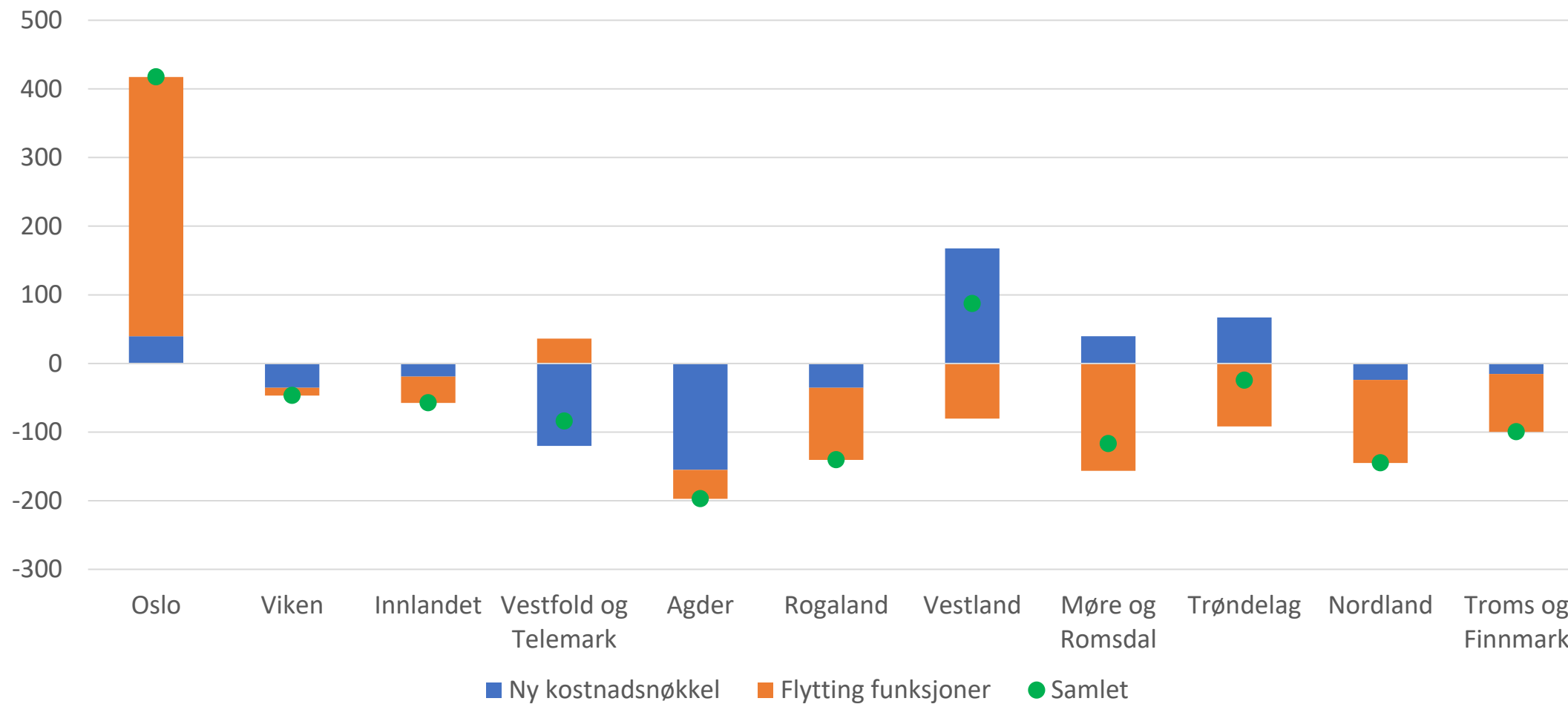
Innbyggertall	Antall kommuner (innbyggere)	
	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning
Under 2 000 innbyggere	2 (3 005)	76 (93 743)
2 - 5 000 innbyggere	3 (12 174)	93 (290 414)
5 - 10 000 innbyggere	4 (26 667)	67 (469 401)
10 - 30 000 innbyggere	11 (206 229)	65 (1 164 437)
30 000 innbyggere og flere	23 (2 377 525)	12 (758 230)
Sum	43 (2 625 600)	313 (2 776 225)

	1 000 kroner	Kroner per innb.
Oslo	262 980	378
Bergen	28 554	100
Trondheim	9 363	45
Stavanger	3 904	27
Bærum	-11 356	-88
Kristiansand	6 572	58
Drammen	20 820	204
Asker	-11 162	-117
Lillestrøm	119	1
Fredrikstad	15 312	183
Sandnes	-6 864	-85
Tromsø	-4 600	-60

Sosial – utslag for Salten kommunene

Utslag ny kostnadsnøkkel og flyttinger til sosial, kroner per innb

Pleie- og omsorgsnøkkelen

Kriteriet psykisk utviklingshemmede over 16 år vektes betydelig ned, og ikke gifte erstattes med aleneboende

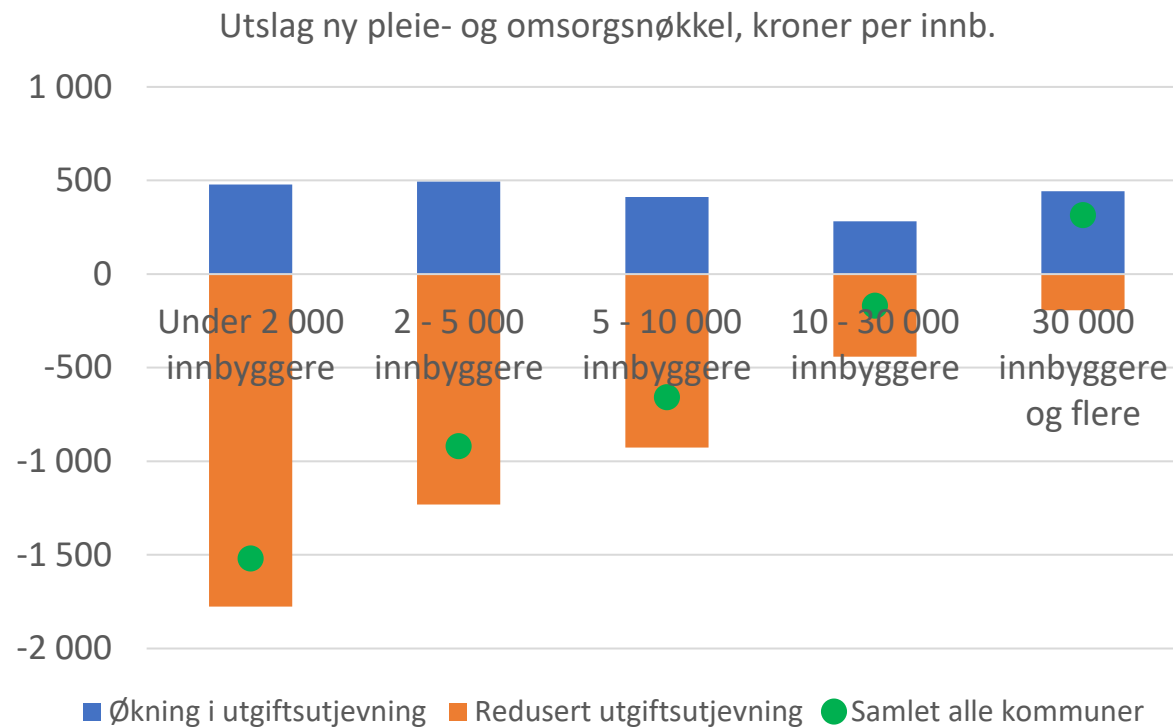
Pleie og omsorg

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget
Innbyggere 0-66 år	0,1430	0,2356
Innbyggere 67-79 år	0,1101	0,1292
Innbyggere 80-89 år	0,2025	0,2064
Innbyggere 90 år og over	0,1068	0,1018
Sone	0,0112	0,0116
Nabo	0,0112	0,0116
Gradert basistilskudd	0,0119	0,0107
Dødlighetskriteriet	0,1313	0,1292
Ikke-gifte over 67 år	0,1313	
Aleneboende over 67 år		0,1145
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	0,1406	0,0494
Sum	1,0000	1,0000

$R^2 = 0,843$

Ny delkostnadsnøkkel pleie og omsorg gir en omfordelingseffekt på 1,37 mrd. kroner sammenlignet med dagens nøkkel.

Innbyggertall	Antall kommuner (innbyggere)	
	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning
Under 2 000 innbyggere	13 (10 981)	65 (85 767)
2 - 5 000 innbyggere	18 (54 584)	78 (248 004)
5 - 10 000 innbyggere	13 (99 120)	58 (396 948)
10 - 30 000 innbyggere	28 (513 290)	48 (857 373)
30 000 innbyggere og flere	21 (2 503 382)	14 (632 373)
Sum	93 (3 181 357)	263 (2 220 468)

Nedvekting av PU kriteriet har størst positiv effekt for Oslo og Viken, og størst negativ effekt for Nordland og Innlandet

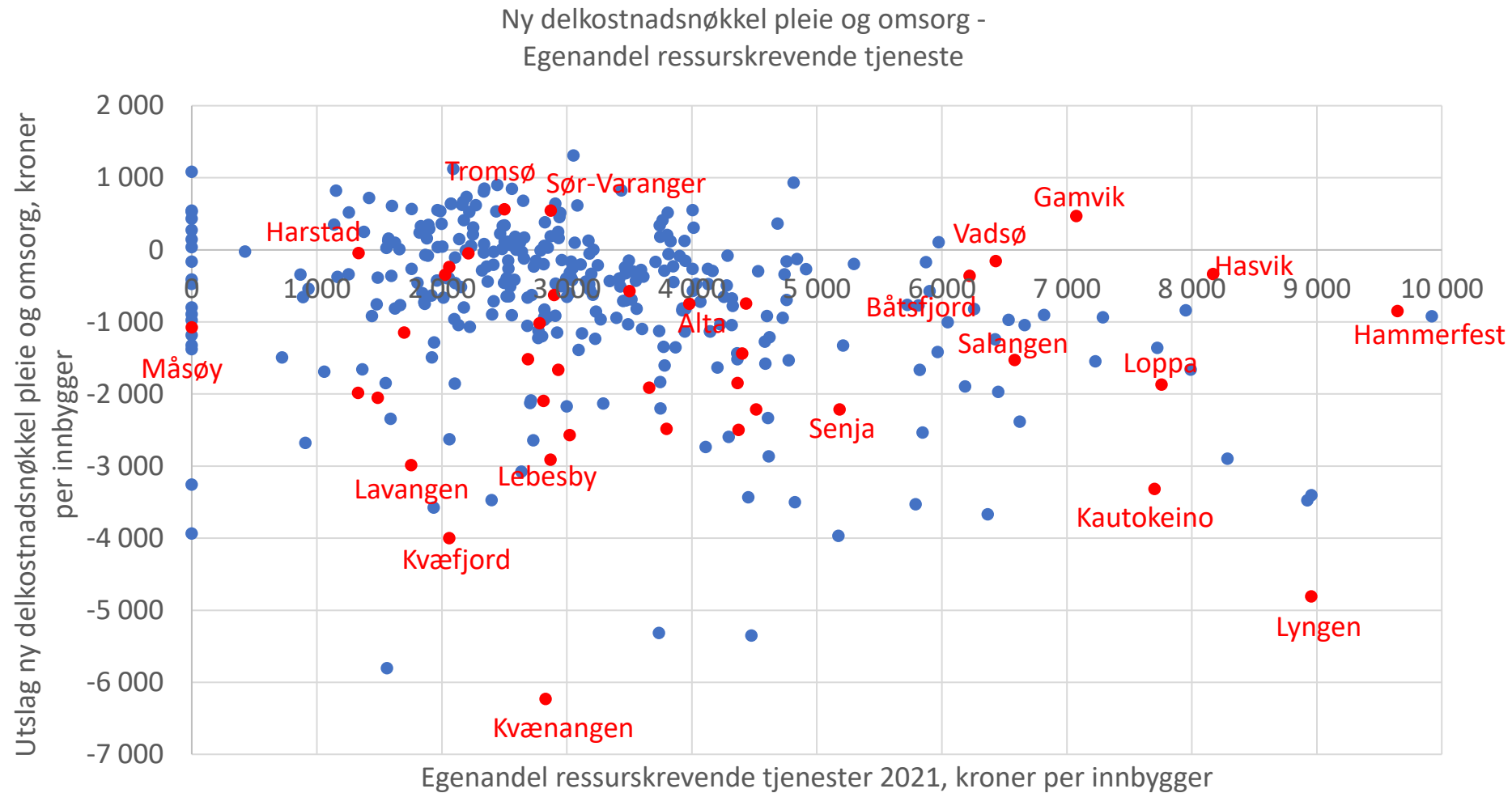
Innbyggertall	Antall kommuner (innbyggere)		Beløp i kr. per innb.		Beløp i mill. kroner	
	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning
Oslo og Viken	32 (1 577 700)	20 (379 139)	487	-281	769	-106
Innlandet	7 (50 344)	39 (320 357)	216	-651	11	-208
Telemark og Vestfold	7 (117 560)	16 (305 584)	153	-240	18	-73
Agder	5 (24 062)	20 (285 446)	315	-380	8	-108
Rogaland	15 (348 945)	8 (135 146)	393	-316	137	-43
Vestland	9 (341 491)	34 (297 611)	89	-474	31	-141
Møre og Romsdal	6 (102 903)	20 (162 394)	337	-517	35	-84
Trøndelag	13 (272 300)	25 (198 694)	310	-523	85	-104
Nordland	6 (65 420)	35 (175 076)	167	-873	11	-153
Troms og Finnmark	9 (121 867)	30 (119 796)	455	-1 146	56	-137
Sum	109 (3 022 592)	247 (2 379 233)	383	-487	1 158	-1 158

Toppfinansieringsordningen for pleie og omsorg samvirker med pleie- og omsorgsnøkkelen

- Toppfinansieringsordningen – Innslagspunktet for brukere som inngår i kriteriet psykisk utviklingshemmede i kostnadsnøkkelen i utgiftsutjevningen forhøyes med tilskuddet per bruker i utgiftsutjevningen.
  - Kostnadsnøkkel 2022 = kroner 785 800
  - Forslag til ny kostnadsnøkkel = kroner 273 700
- Utvalgets forslag til ny kostnadsnøkkel innebærer at øremerket tilskudd gjennom toppfinansieringsordningen øker med anslagsvis 2,3 mrd. kroner.

Hvordan skal dette finansieres – redusert innbyggertilskudd?

Nedvektingen av PU kriteriet gir store negative utslag for mange kommuner som har høye egenandeler per innbygger i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester

Utvalget foreslår at toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester endres

- Toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende tjenester er et øremerket tilskudd, og er dermed ikke en del av inntektssystemet.
- Utvalget peker på at:
«Ordningen omfatter imidlertid tjenester som også finansieres gjennom inntektssystemet, og har også andre berøringspunkter mot inntektssystemet.»

Utvalget peker videre på:

«at denne ordningen bør vurderes endret, slik at den i større grad ser på de totale utgiftene for kommunen og innrettes mer i tråd med prinsippene i inntektssystemet. Med en slik endring i ordningen mener utvalget det også bør vurderes å innlemme deler av det øremerkede tilskuddet i rammetilskuddet».

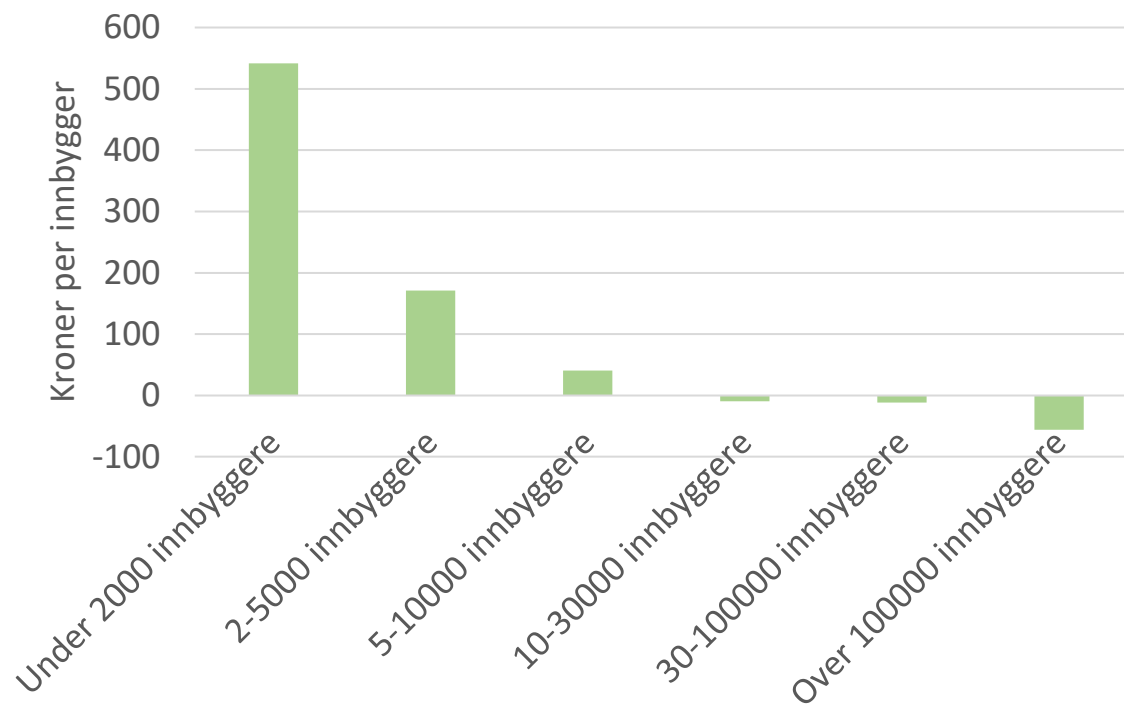
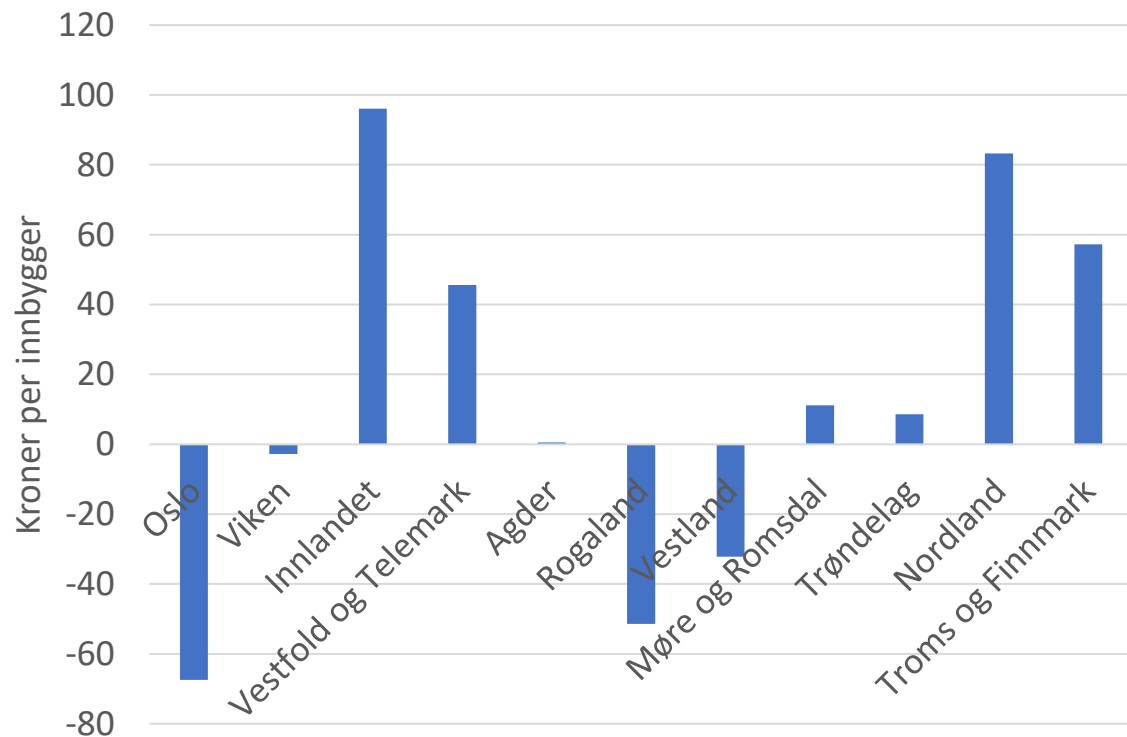
Kommunehelsenøkkelen

Innbyggere 90 år og eldre ikke lenger en del av kostnadsnøkkelen

Kommunehelse

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget
Innbyggere 0-22 år	0,2888	0,2305
Innbyggere 23 - 66 år	0,3089	0,3034
Innbyggere 67 år og eldre	0,2987	
Innbyggere 67 - 89 år		0,3696
Sone	0,0291	0,0196
Nabo	0,0291	0,0196
Gradert basistilskudd	0,0453	0,0571
Sum	1,0000	1,0000

Kommunehelse – utslag av utvalgets forslag til ny delkostnadsnøkkel

Barnevernsnøkkelen

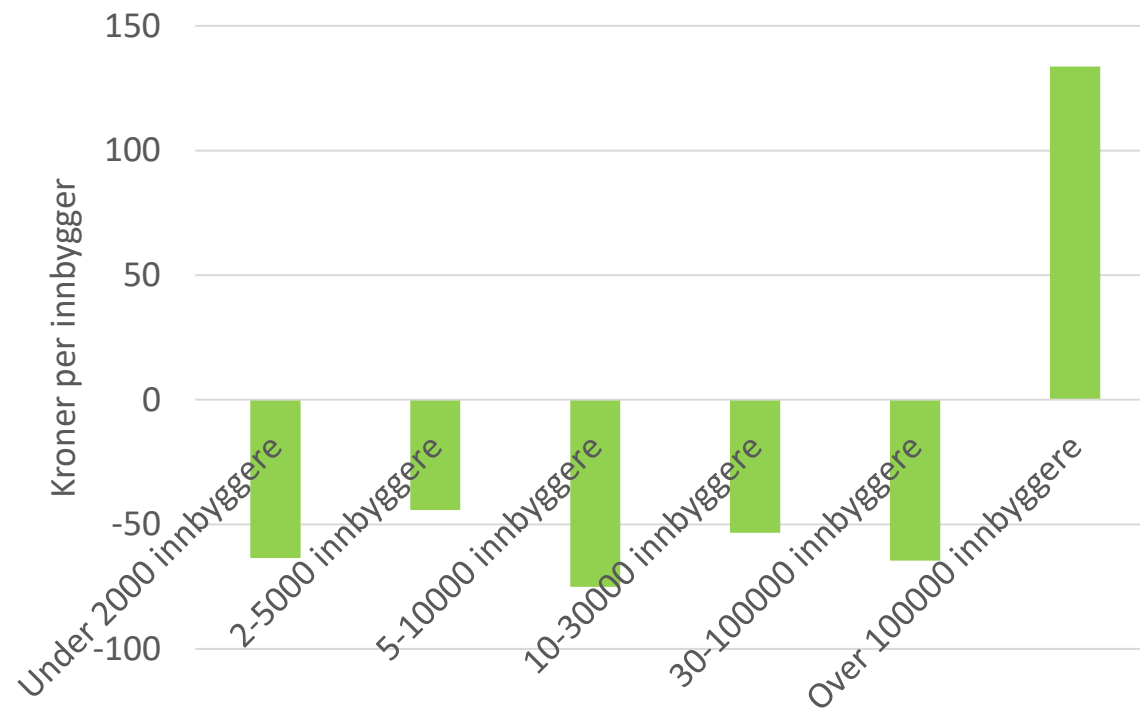
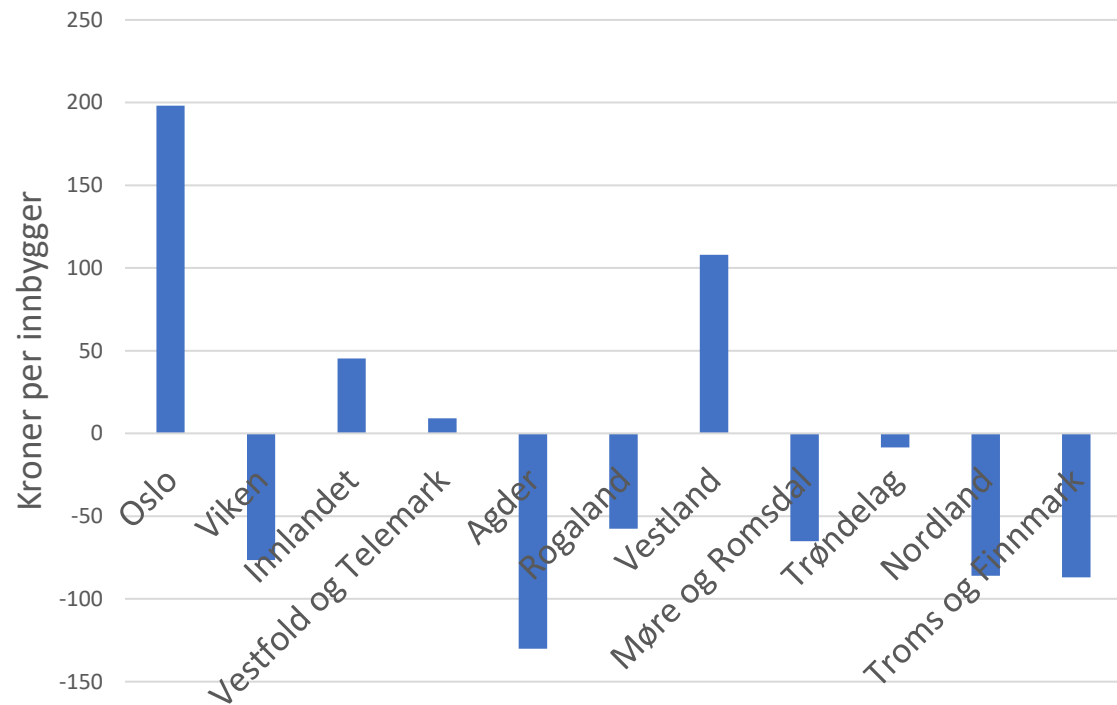
Fortsatt svak forklaringskraft og to alternative modeller

Bør jobbe videre med analyser slik at effekter av barnevernsreformen kan fanges opp

Barnevern

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget alt 1	Inntekts- system- utvalget alt 2
Innbyggere 0-22 år	0,3301		
Innbyggere 0-24år		0,0608	0,2537
Lavinntekt	0,2577	0,2424	0,2582
Barn 0-15 år med enslig forsørger	0,4122		0,1574
Pasienter med psykiske lidelser (NPR)		0,3559	0,3307
Personer med lav utdanning		0,3409	
Sum	1,0000	1,0000	1,0000

Barnevern – utslag av utvalgets forslag nr. 2 til ny delkostnadsnøkkel

Administrasjon og landbruk, fra to delkostnadsnøkler til en felles nøkkel

Administrasjon

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget
Innbyggere	0,9235	0,8973
Gradert basistilskudd	0,0765	0,0776
Landbrukskriteriet		0,0251
Sum	1,0000	1,0000

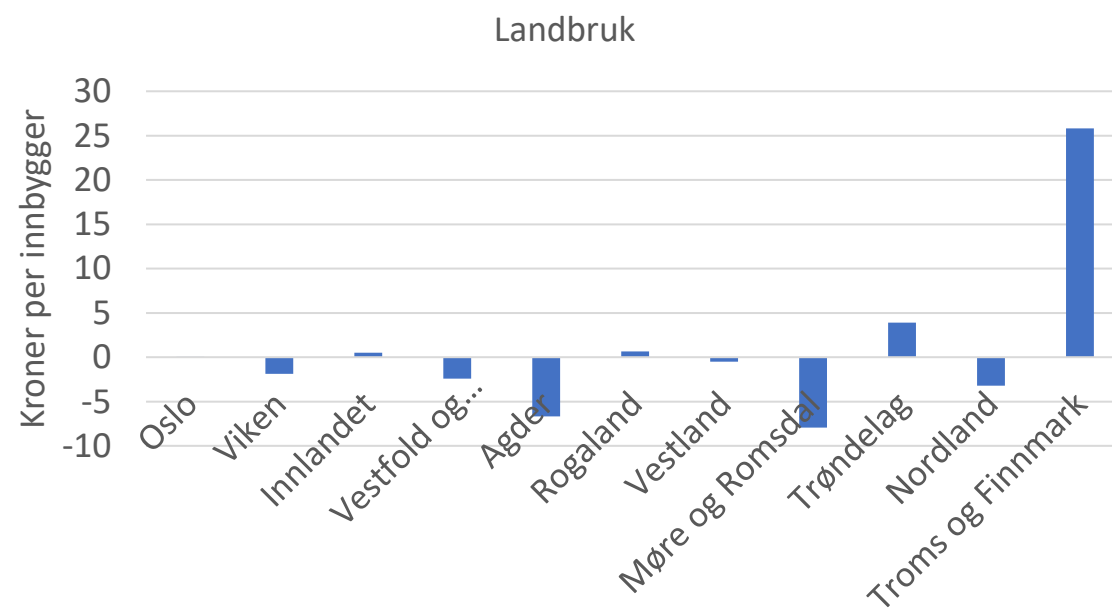
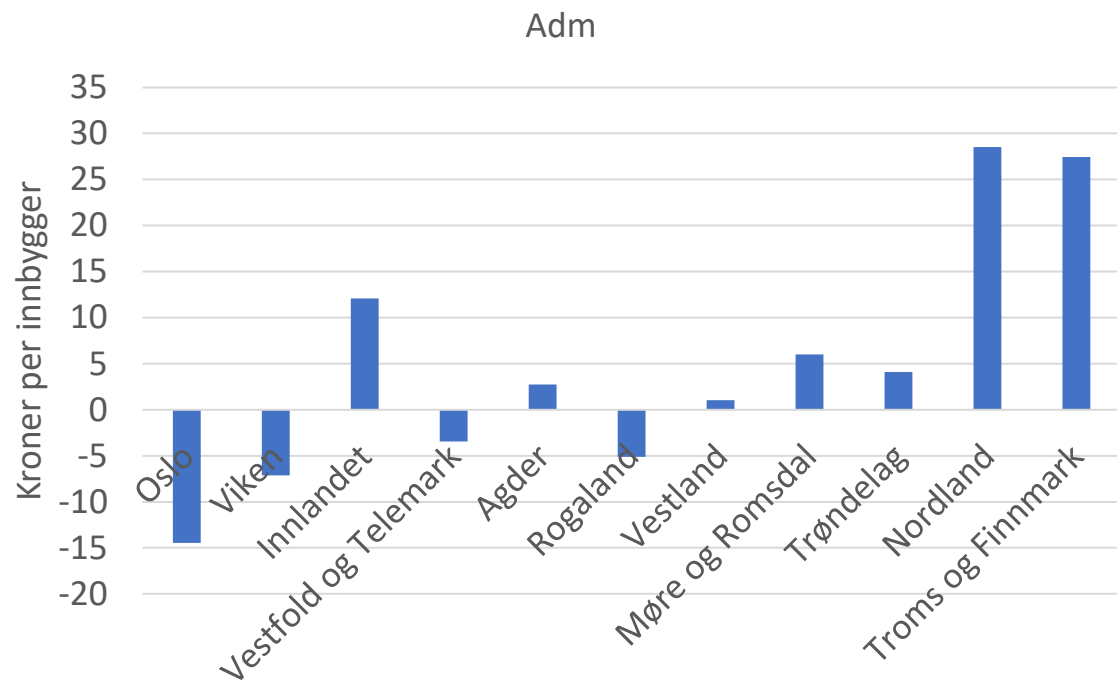
Landbruk

Kriterium	Vekt 2022
Landbrukskriteriet	1,0000
Sum	1,0000

I tillegg skjer det en omvekting i landbrukskriteriet

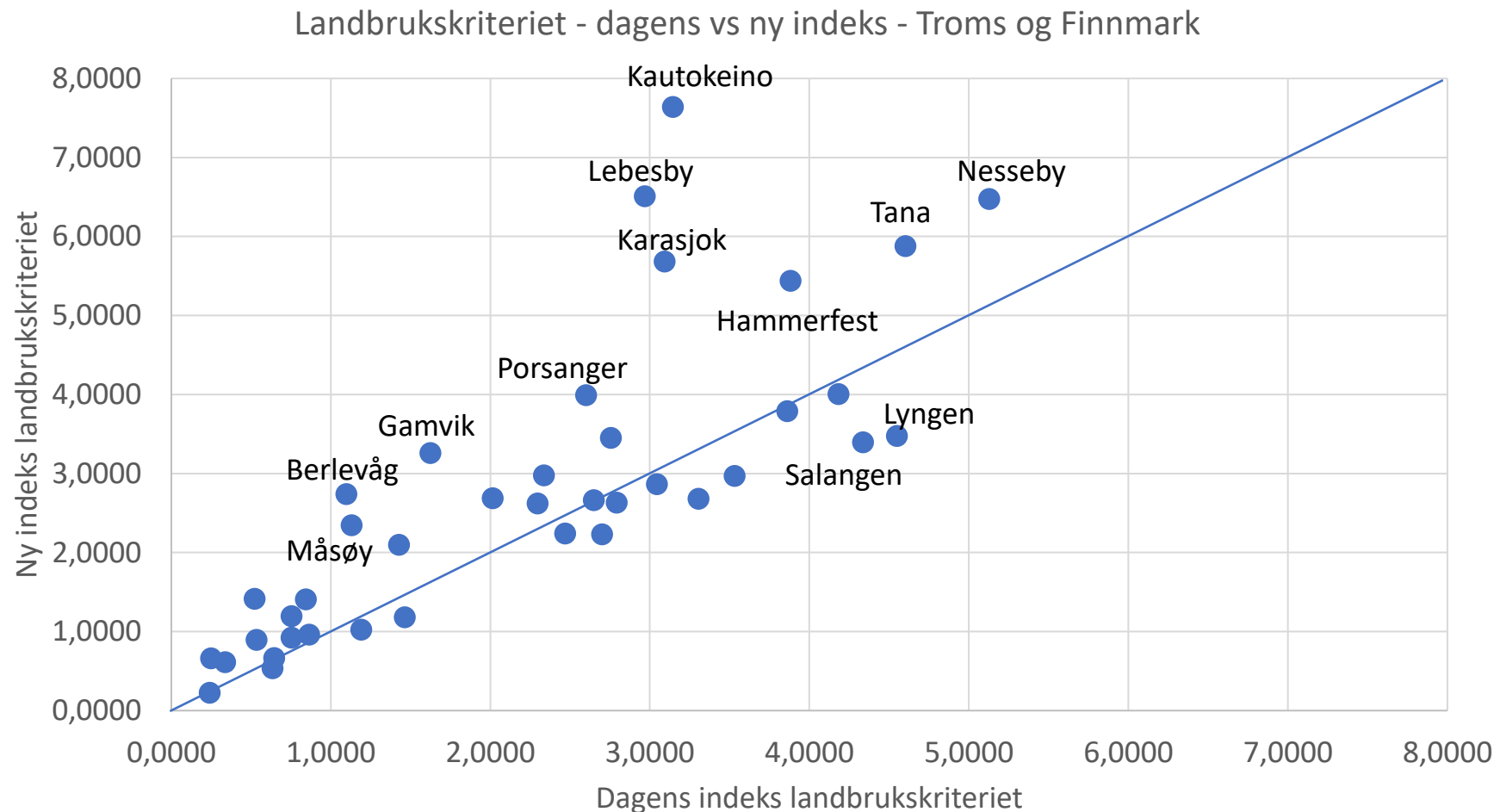
Landbrukskriteriet	Vekt	Vekt utvalg
Antall jordbruksbedrifter	0,6790	0,7836
Antall landbrukseiendommer	0,2763	0,1099
Totalt areal	0,0447	0,1065
Landbrukskriteriet	1,0000	1,0000

Administrasjon og landbruk – utslag av utvalgets forslag til ny delkostnadsnøkkel

Flertallet av kommunene i Troms og Finnmark får økt utgiftsbehov innen landbruk

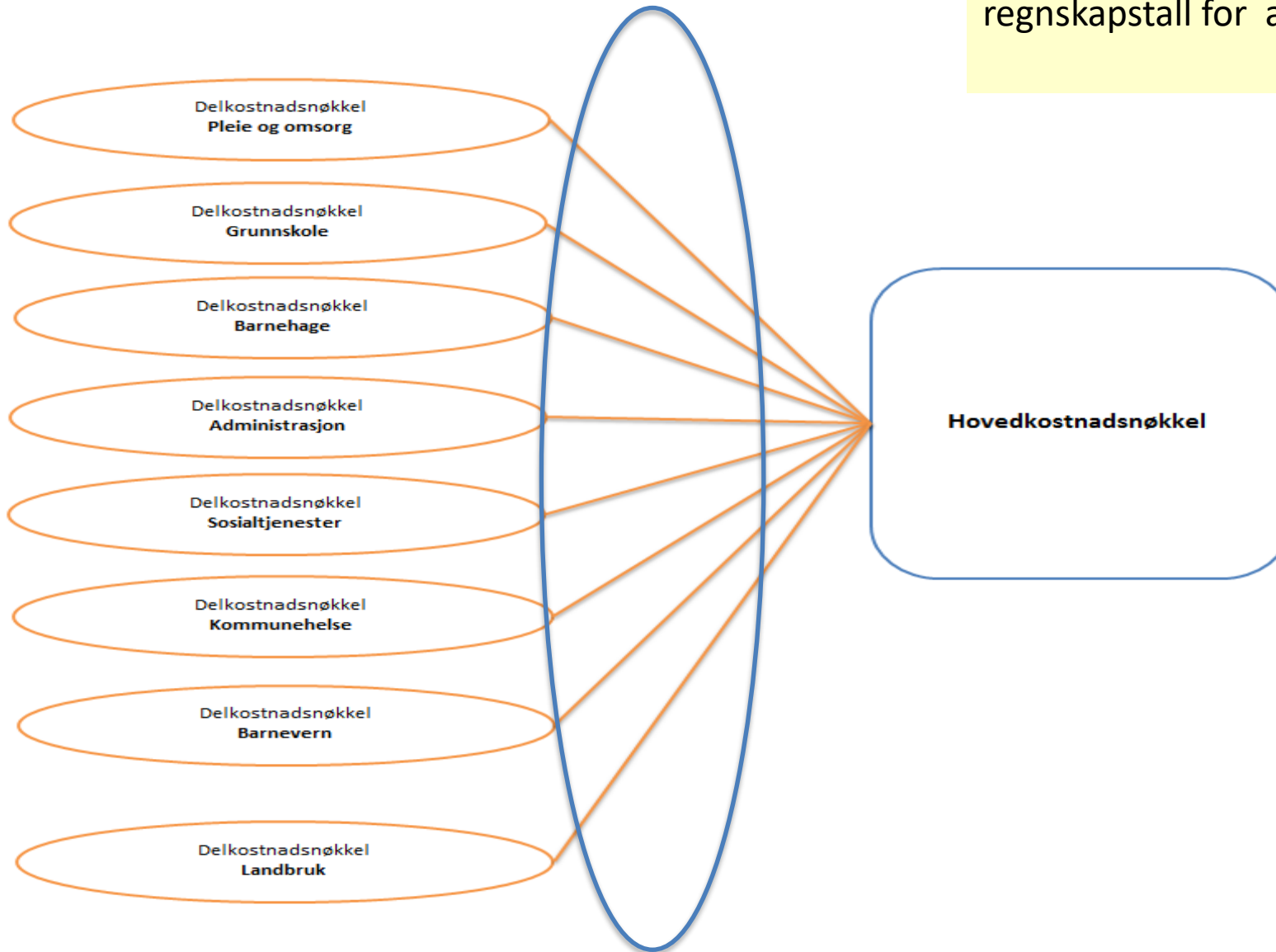

Utgiftsutjevningen - Elementer som det må jobbes videre med -

- Utvalget peker på at det er behov for oppfølgende analyser:
  - **Covid-19 pandemien og ny kommunestruktur fra 2020:**
    - Koronapandemien har påvirket kommunenes utgifter i 2020 og 2021, analyser på regnskapstall for 2019. Endringer som følge av kommunesammenslåingene er dermed ikke fanget opp. Utvalget anbefaler derfor at det bør gjøres oppdaterte analyser.
  - **Barnevern og barnevernsreformen fra 2022:**
    - Utvalget peker på at det må foretas oppdaterte analyser av barnevernssektoren, og eventuelle andre områder som påvirkes av reformen, når reformen også får effekt for kommunenes utgifter
  - **Grunnskole – Bemanningsnormer fullt implementert først fra skoleåret 2019/2020**
    - Utvalgets forslag inneholder ikke full effekt av denne normen. Det bør derfor gjøres en oppdatert vurdering av delkostnadsnøkkelen for grunnskole på regnskapstall som inneholder den fulle effekten av normen
  - **Gradert basistilskudd – forslag til ny innretning fra utvalget, men utvalget har ikke hatt tall for hele landet (og inngår derfor ikke i illustrasjonene av fordelingsvirkninger på kommunenivå)**
    - Utvalget anbefaler at det ses nærmere på den foreslåtte innretningen på strukturkriteriet, og at det utformes en modell som benyttes for å differensiere kompensasjonen for smådriftsulemper i inntektssystemet

Hvordan kommer man fram til samlet kostnadsnøkkel?

Sektorenes andeler i hovednøkkelen på basis av regnskapstall for alle kommuner – oppdateres årlig

Samlet kostnadsnøkkel

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts-system-utvalget
Innbyggere 0-1 år	0,0057	
Innbyggere 0 år		0,0027
Innbyggere 2-5 år	0,1355	
Innbyggere 1-5 år		0,1397
Innbyggere 6-15 år	0,2632	
Innbyggere 6-12 år		0,1618
Innbyggere 13-15 år		0,0915
Innbyggere 16-22 år	0,0236	0,0235
Innbyggere 23-66 år	0,1051	0,1235
Innbyggere 67-79 år	0,0570	0,0691
Innbyggere 80-89 år	0,0775	0,0791
Innbyggere 90 år og over	0,0389	0,0359
Sone	0,0100	0,0103
Nabo	0,0100	0,0103
Gradert basistilskudd	0,0159	0,0176
Landbrukskriteriet	0,0021	0,0021

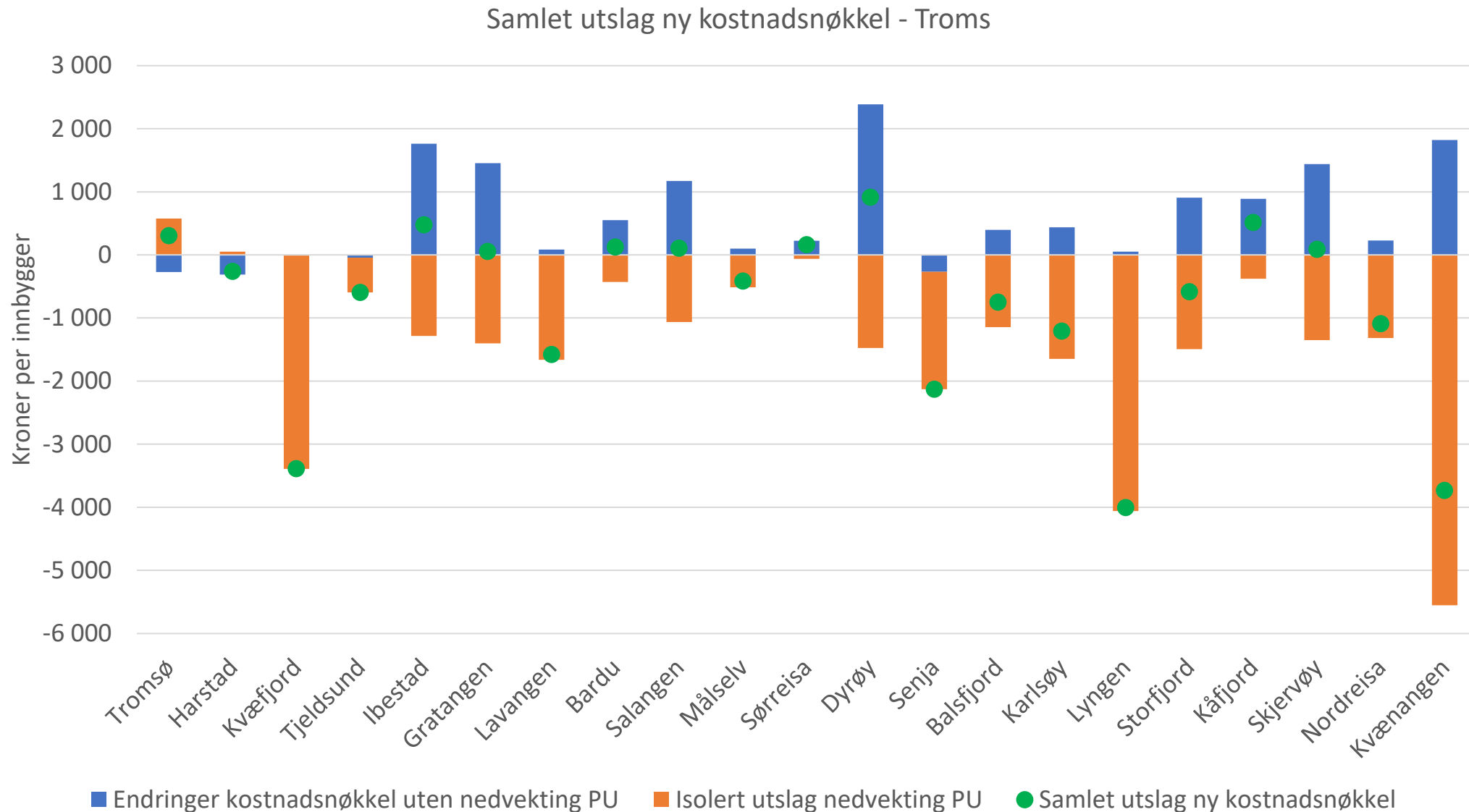
Kriterium	Vekt 2022	Inntekts-system-utvalget
Ikke-gifte 67 år og over	0,0459	
Aleneboende over 67 år		0,0396
Uføre 18-49 år	0,0063	
Pasienter rus og psykisk helse (NPR)		0,0342
Opphopningsindeks	0,0093	
Opphopningsindeks ny		0,0040
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0165	
Innbyggere med høyere utdanning	0,0181	
Lønnstakere 25 - 54 år i heltidsstilling		0,0315
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandinæ	0,0070	0,0078
PU 16 år og over	0,0491	0,0171
Dødelighet	0,0459	0,0447
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0082	0,0142
Aleneboende 30-66 år	0,0189	0,0211
Barn 0-15 år med enslig forsørger	0,0186	0,0071
Lavinntektskriteriet	0,0117	0,0116
Sum	1,0000	1,0000

Kostnadsnøkkelen - oppsummering

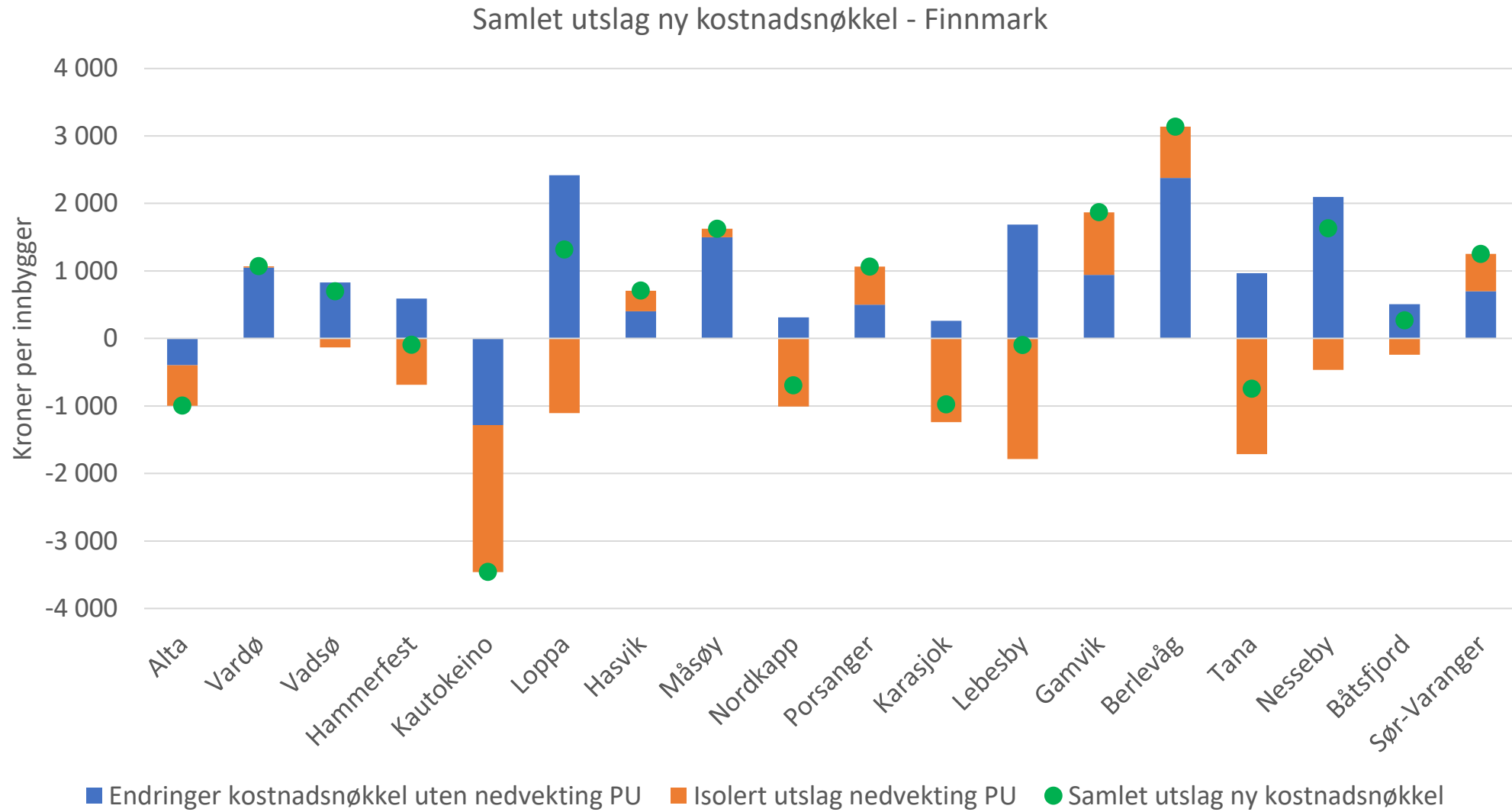
Noen anbefalinger:

- Levekår og sosioøkonomiske forhold: Nytt kriterium rus og psykisk helse
  - Barnehage: yrkesaktivitet i stedet for utdanningsnivå
  - Pleie og omsorg: kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming
-
- Spredt bosettingsmønster og kommunestørrelse: økt betydning
  - Kompensasjon for smådriftsulempen: ufrivillige kostnadsforskjeller – endre innretning jf. dagens modell
  - utfordringer analysegrunnlag – oppdatering av analyser

Samlet utslag av forslag til ny kostnadsnøkkel – Troms

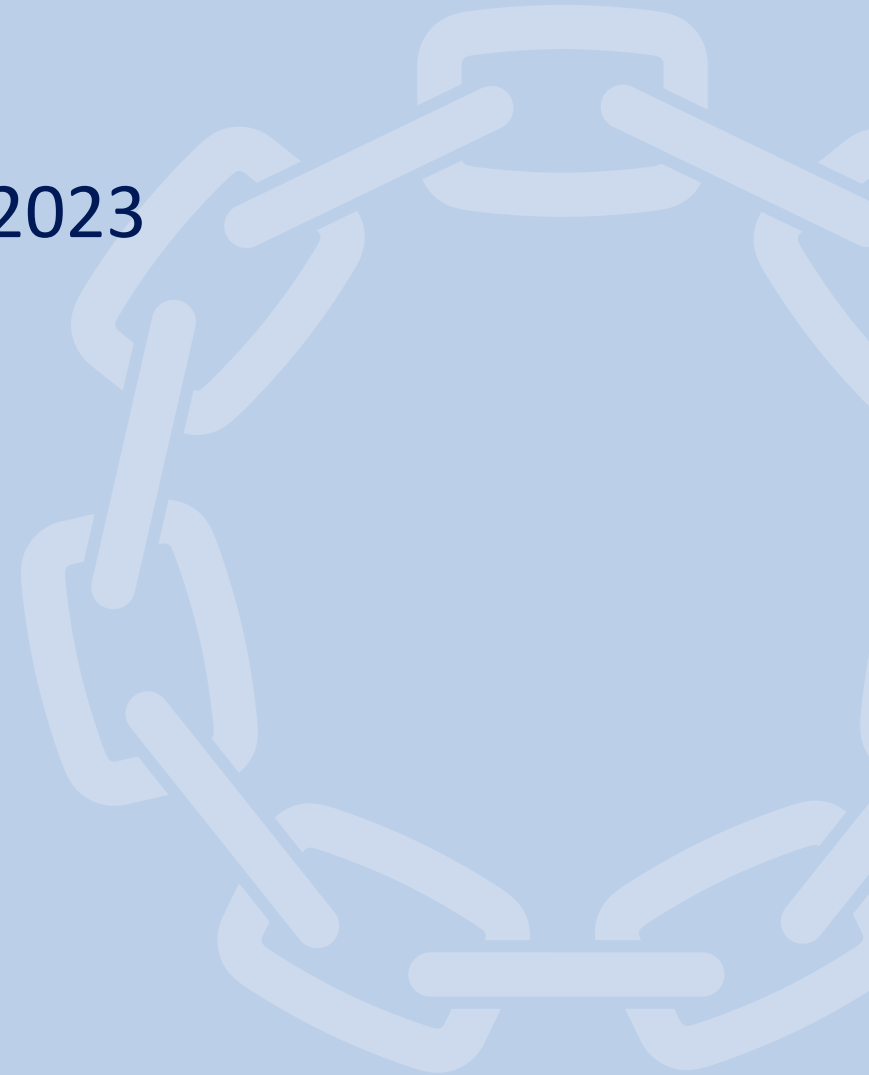

Samlet utslag av forslag til ny kostnadsnøkkel – Finnmark

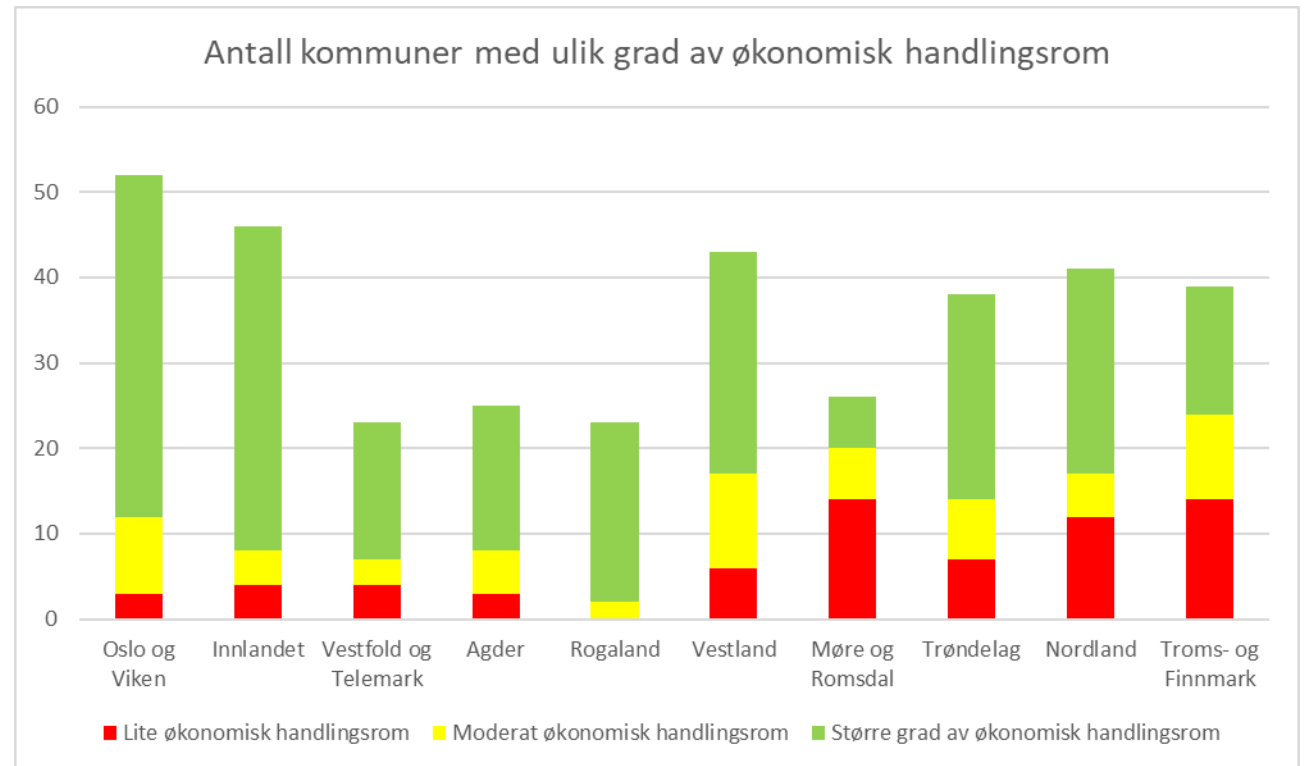
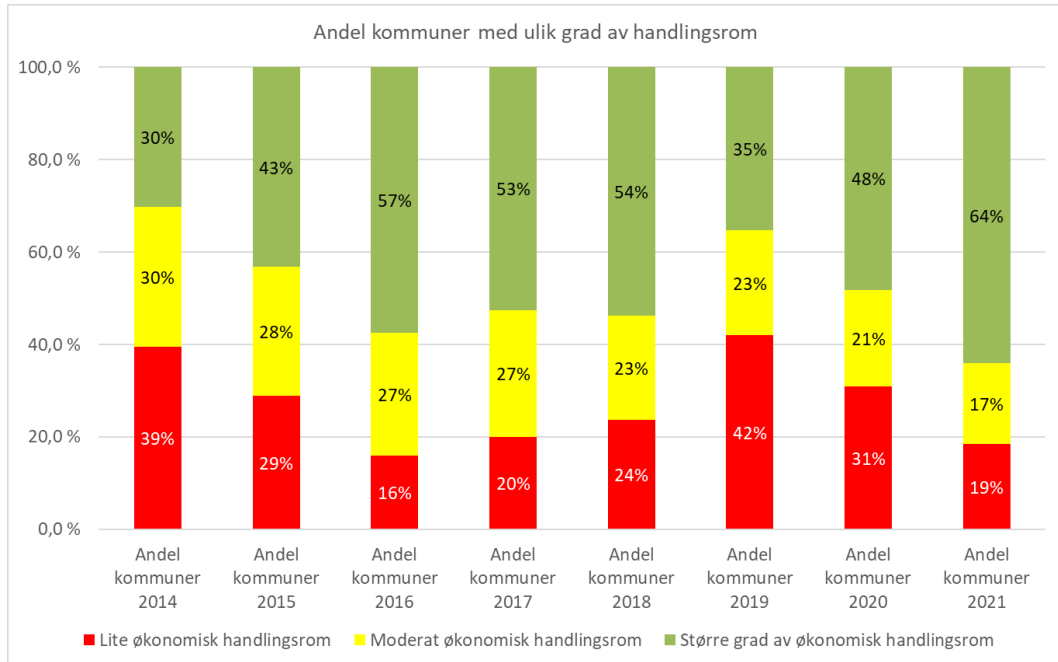

Kommuneøkonomien i forkant av statsbudsjett 2023

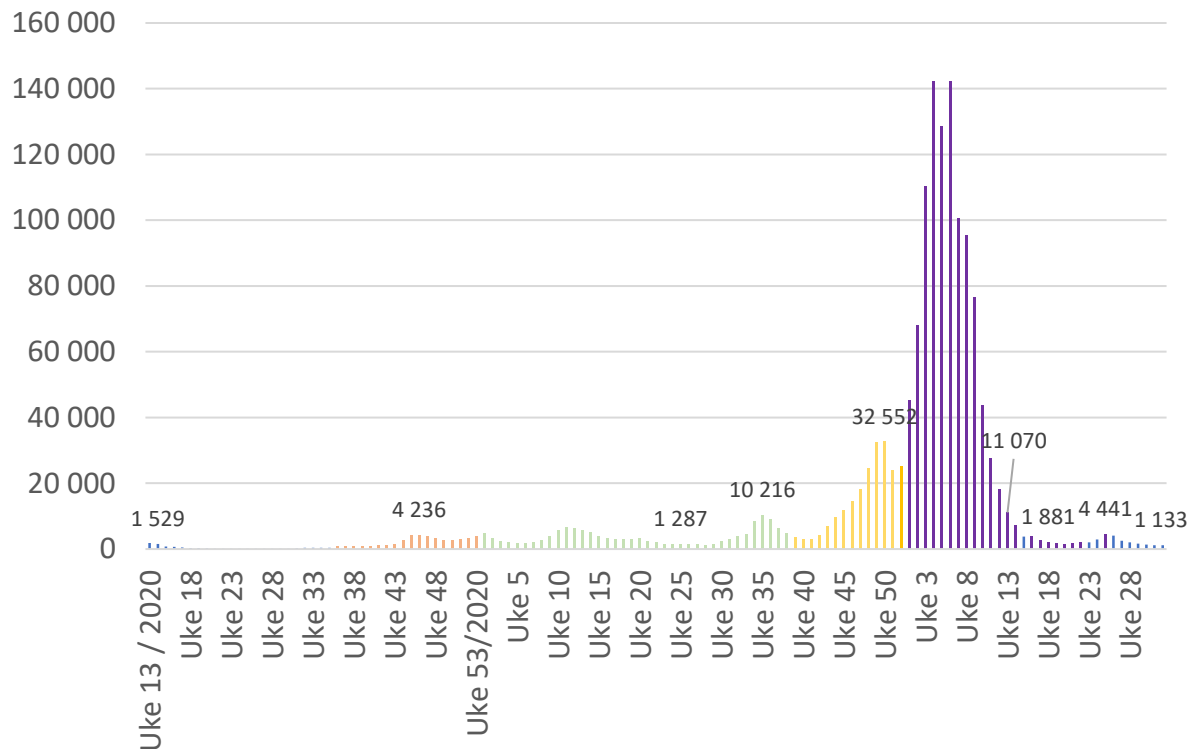

Bedret økonomisk handlingsrom i kommunene i 2021, men fortsatt mange kommuner i Troms og Finnmark med lite økonomisk handlingsrom

Høy koronasmitte de første månedene av 2022, og høye utgifter for kommunesektoren

Antall smittede per uke

Uroa for korona-utgifter:

- Verkeleg bekymra

Spennings er stor i Ørsta kommune i høve kva staten kompenserer av utgifter knytt til pandemien i 2022. Eit nedsett utval skal konkludere i saka i løpet av denne månaden.

Tidleg på året låg Ørsta på landstoppen for koronasmitte. Dei var lova full kompensasjon for utgiftene det førte med seg, men ein kontrabeskjed før sommaren skaper no usikkerheit.

Anmodningsvedtak etter budsjettavtale Ap, Sp, SV:

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag i nysalderingen av statsbudsjettet for 2022 om å kompensere merutgifter til pandemien i kommunene og fylkeskommunene i perioden 2020 til første halvår 2022.

«Regjeringen vil nå gå igjennom rapporten og fremme forslag om kompensasjon i nysaldert budsjett i november»

KS har samlet inn tall fra et utvalg av kommuner som også har vært gjort tilgjengelig for arbeidsgruppen nedsatt av departementet

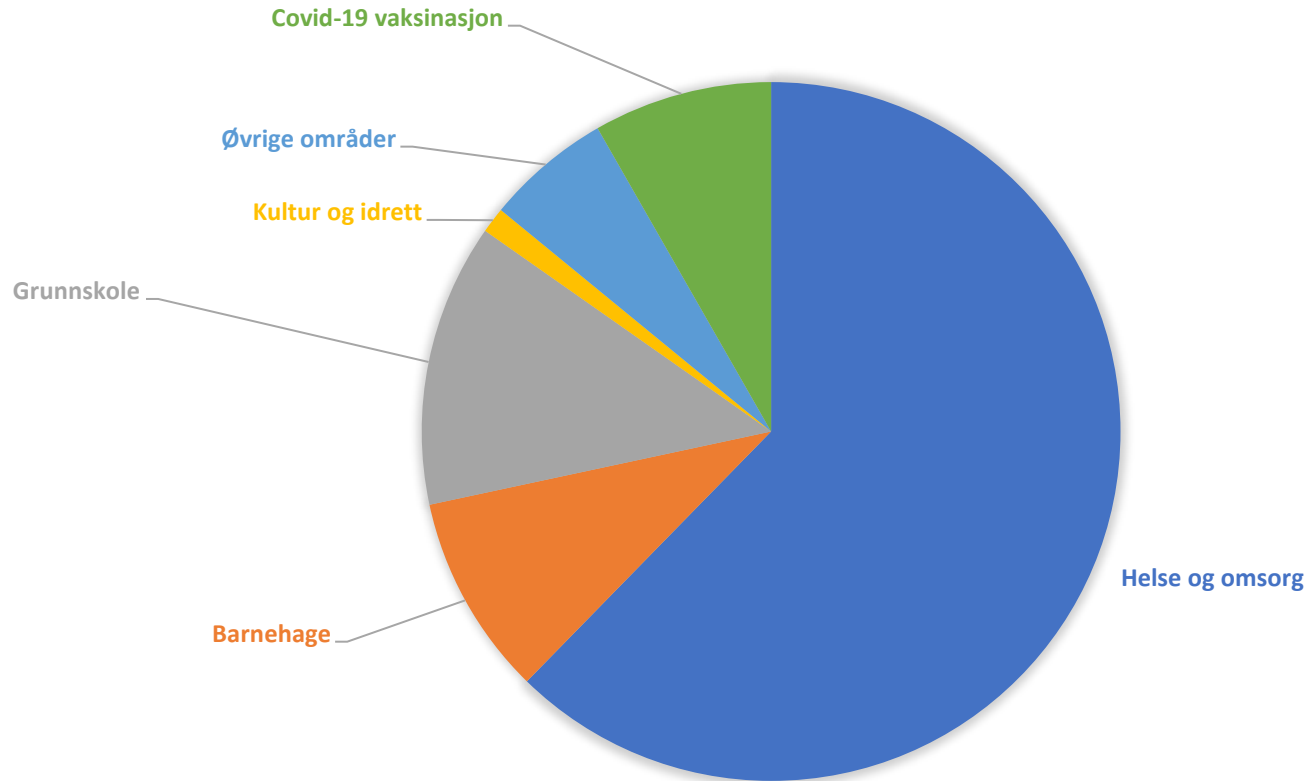
	Kommuner i			Innbyggere		
	Kommuner i utvalget	landet	Andel	i utvalget	landet	Andel
Kommuner med over 70 000 innbyggere	12	12	100,0%	2 114 868	2 114 868	100,0%
Kommuner med 25 - 70 000 innbyggere	13	35	37,1%	542 094	1 369 494	39,6%
Kommuner med under 25 000 innbyggere	21	309	6,8%	320 792	1 940 908	16,5%
I alt	46	356	12,9%	2 977 754	5 425 270	54,9%

Smittede per 10 000 innbyggere i første halvår 2021

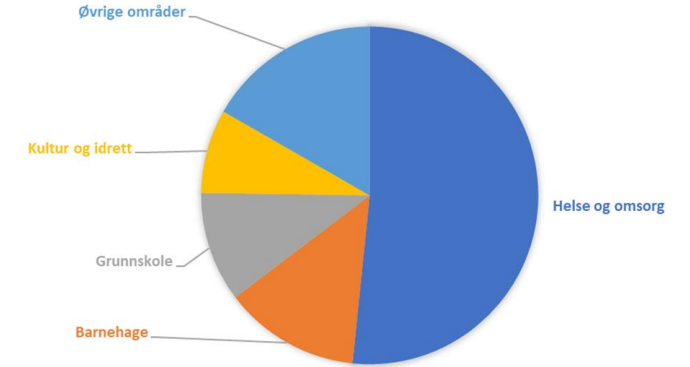
	I utvalget
Kommuner med over 70 000 innbyggere	2198,2
Kommuner med 25 - 70 000 innbyggere	1790,0
Kommuner med under 25 000 innbyggere	1943,3

Over 60 prosent av ekstra utgifter og inntektsbortfall i utvalgskommunene gjelder helse og omsorg

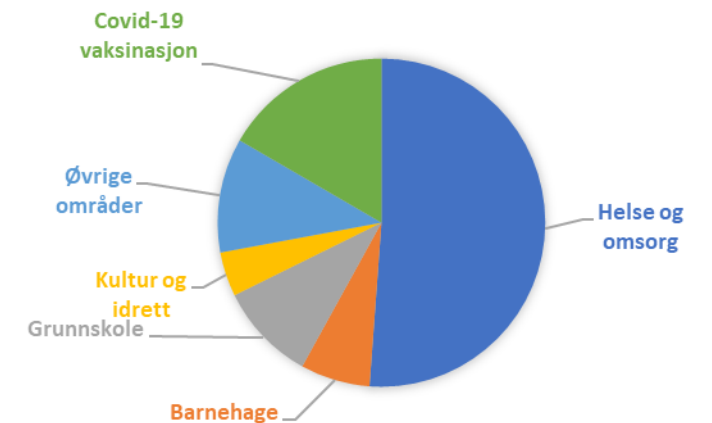
EKSTRA UTGIFTER OG INNTEKTSBORTFALL 1. HALVÅR 2022

Ekstra utgifter og inntektsbortfall 2020

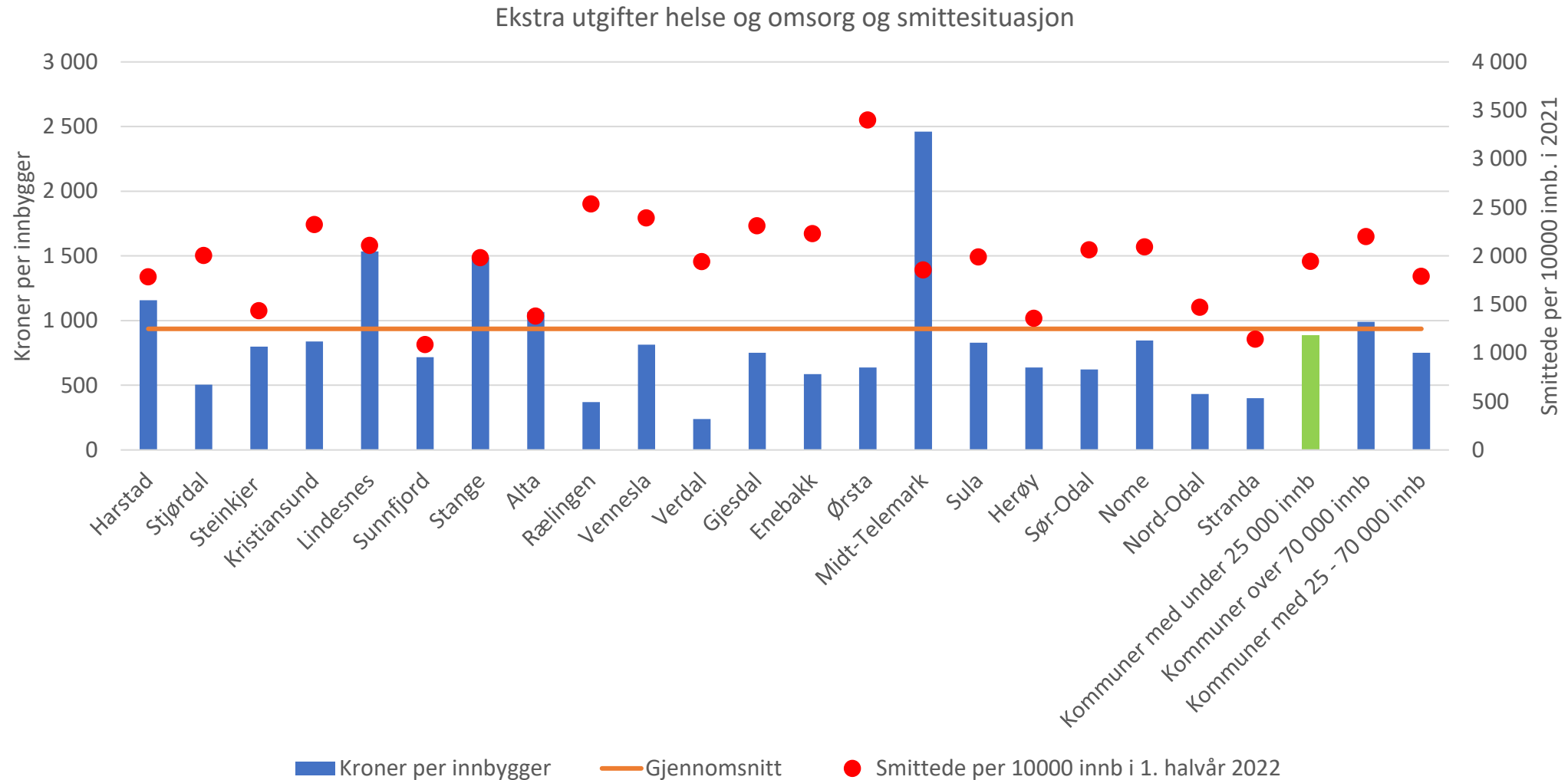

Ekstra utgifter og inntektsbortfall 2021

Ekstra utgifter innen helse og omsorg på 2,8 mrd. kroner for kommunene i undersøkelsen,

* store variasjoner mellom kommunene – ingen entydig samvariasjon med smitte

Samlet anslås kommunenes ekstra utgifter og inntektsbortfall til 7,45 mrd. kroner i 1. halvår 2022.

	Punktanslag for første halvår 2022	Kommunene i undersøkelsen
<u>Ekstra utgifter</u>		
Helse og omsorg	4,8 mrd. kroner	2,79 mrd. kroner
Vaksinasjon	0,6 mrd. kroner	0,37 mrd. kroner
Barnehage	0,6 mrd. kroner	0,42 mrd. kroner
Grunnskole	1,0 mrd. kroner	0,59 mrd. kroner
Øvrige tjenester fratrukket besparelser	0,3 mrd. kroner	0,19 mrd. kroner
	<i>7,3 mrd. kroner</i>	<i>4,36 mrd. kroner</i>
<u>Inntektsbortfall</u>		
<i>Alle tjenester</i>	<i>0,15 mrd. kroner</i>	<i>0,09 mrd. kroner</i>
Samlet	7,45 mrd. kroner	4,45 mrd. kroner

I årene 2020 og 2021 har kommunene til sammen fått 1,6 mrd. kroner mer i tilskudd enn anslått forbruk.

Hva tror vi om statsbudsjettet 2023?

Utgangspunktet kommuneproposisjonen - krevende budsjettarbeid 2023 i kommuner og fylkeskommuner

Ikke kompensert kostnadsvekst 2021, negativt inngangsnivå for 2023 budsjettet (netto) - 2,9 mrd. kroner

Realvekst 2023

+ 1,8 – 2,3 mrd. kroner

1/3 til fylkeskommunene
2/3 til kommunene

Er oppjusteringen av pris- og lønnsveksten i 2022 tilstrekkelig? I utgangspunktet kommunesektorens risiko

Kostnader som kommuner og fylkeskommuner:

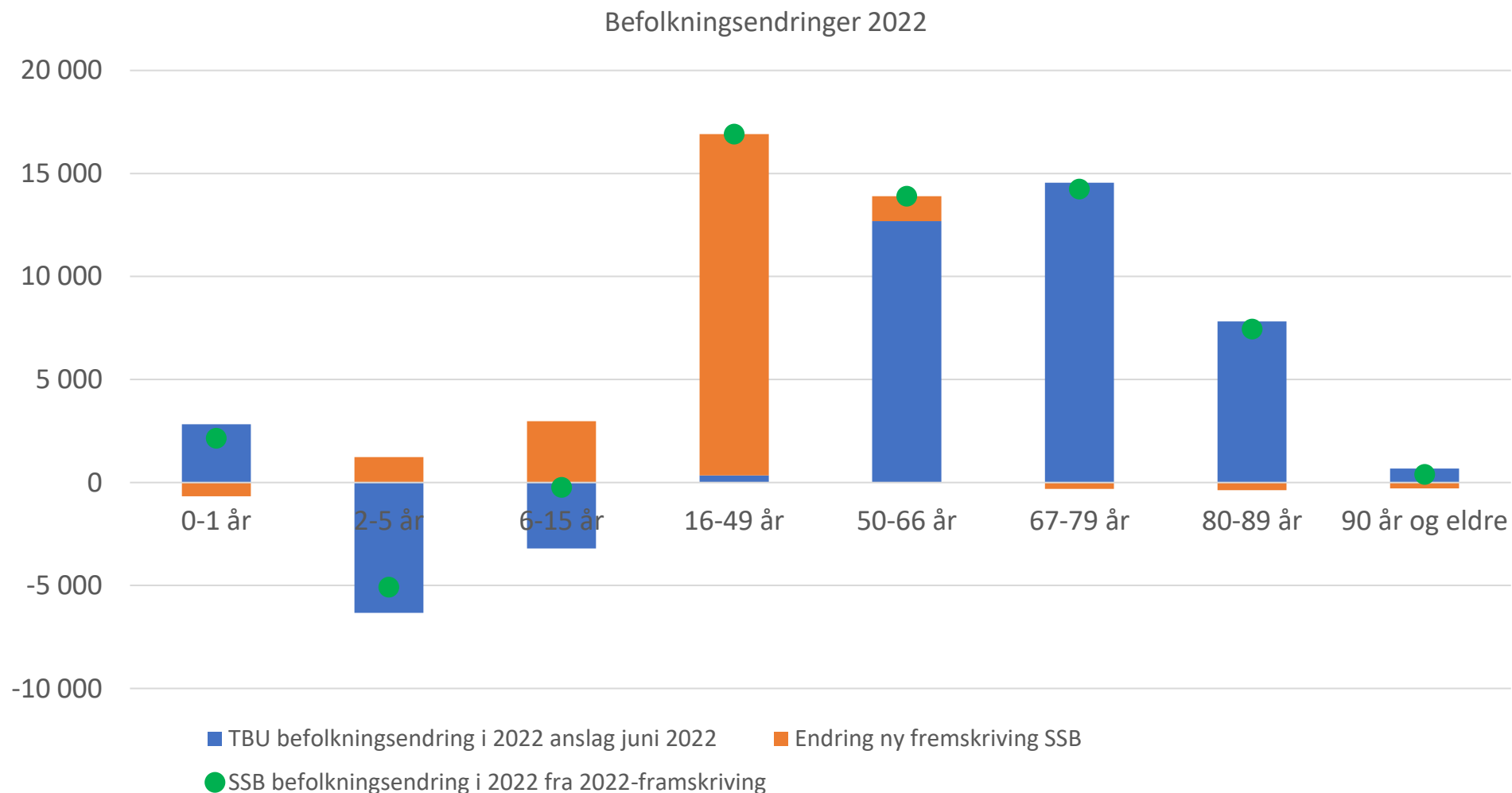
Demografi 1,5 mrd. kroner

kommuner 0,9

fylkeskommuner 0,6

Pensjon utover lønnsvekst 0,0 mrd. kroner

Nye befolkningsframskrivinger fra SSB – forventes vesentlig høyere befolkningsvekst gjennom 2022

Økt anslag for befolkningsvekst, og særlig i aldersgruppene 2 – 15 år, gjør at kommunenes utgifter som følge av befolkningsendringer ligger an til å bli vesentlig høyere enn anslaget i kommuneproposisjonen

TBU - Mars 2022:

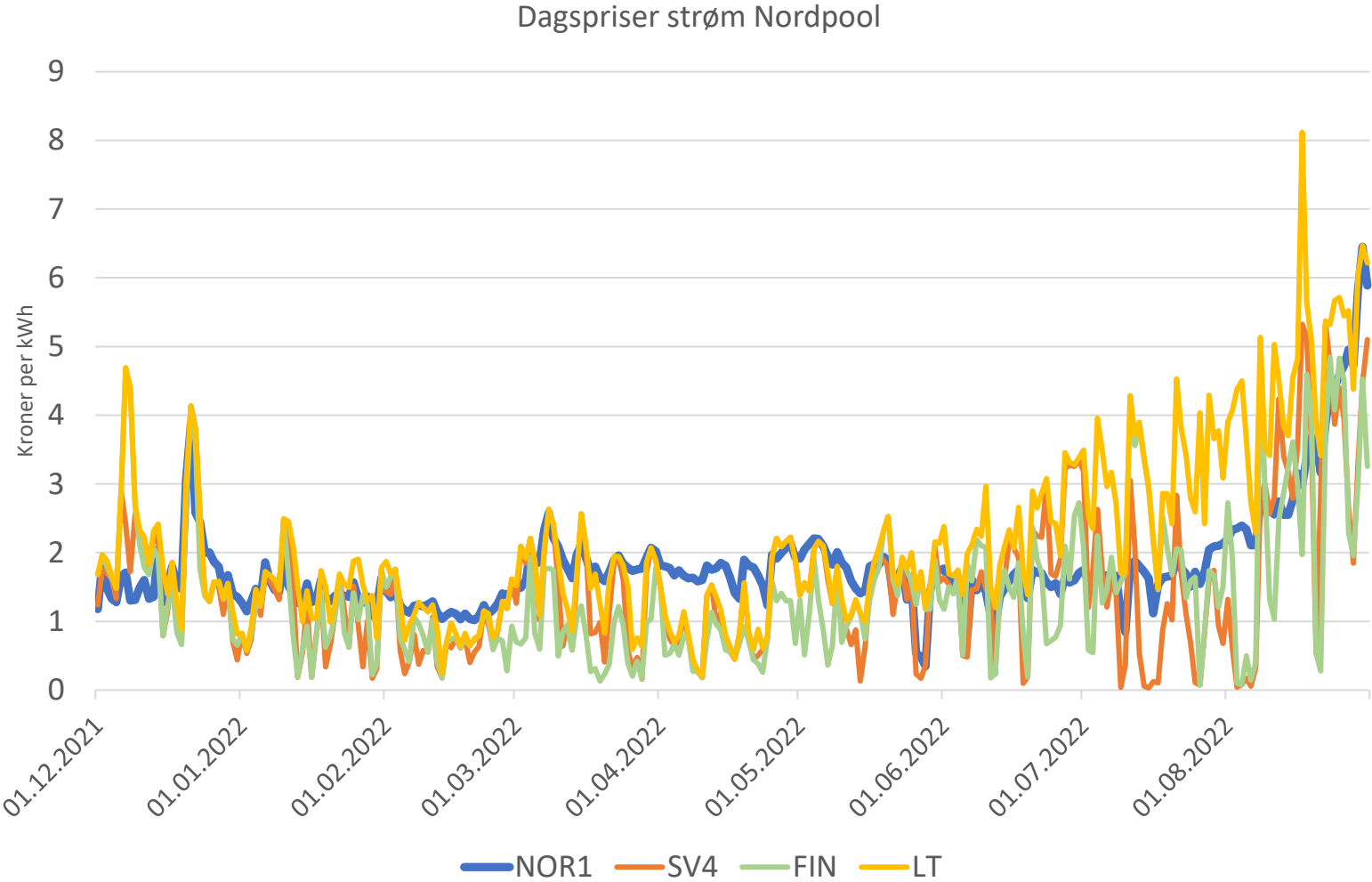
- «Forventet befolkningsvekst gjennom 2022, basert på SSBs middelalternativ for befolkningsframskrivingene (alternativ MMM) og justert for avvik per 1. januar 2022, **er om lag 29 400 personer**. Befolkningsveksten forventes å bli klart høyest for aldersgruppene over 50 år, og spesielt gruppene 67–79 år, 50–66 år og 80–89 år. Også for aldersgruppen 16–18 år ventes det økning i folketallet. Befolkningen ventes derimot å falle for aldersgrupper for personer i alderen 2–15 år. På bakgrunn av dette anslås det at den demografiske utviklingen vil medføre **merutgifter for kommunesektoren på om lag 1,9 mrd. 2022-kroner i 2023.**»

TBU - August 2022:

- «Forventet befolkningsvekst gjennom 2022 basert på SSBs middelalternativ for befolkningsframskrivingene (alternativ MMMM) **er nå om lag 49 700 personer**».

«De nye befolkningsframskrivingene gir dermed en klart høyere befolkningsvekst gjennom 2022 enn lagt til grunn den gangen. Det anslås nå at den demografiske utviklingen vil innebære samlede **merutgifter for kommunesektoren på om lag 3,2 mrd. 2022-kroner i 2023**, dvs. 1,3 mrd. kroner høyere enn anslaget til første konsultasjonsmøte.»

Hadde vi snakket strømpriser i Sør-Norge på 5 – 6 kroner i januar, samtidig som strømprisene nord for Sognefjorden skulle ligge på et normalt nivå ville alle sett rart på oss

Hvilke strømpriser kan vi forvente vinteren 2023?

Aftenposten Arne Magasinet Oslo Podcast Mølinger Sak Meny

Norge | Strømprisene

Kraftanalytiker: Ingen grenser for hvor høy strømprisen kan bli

Daglig kommer det meldinger om nye strømprisrekorder. Markedet ventet nå en snittpris på 5,5 kroner pr. kilowattime fra oktober til mars. Og det kan bli enda mer.

Ved Sogn transformatorstasjon i Oslo distribueres stadig mer kostbar elektrisk energi til forbrukere i hovedstaden. Foto: Javid Parsi, NTB

Finansavisen

Sveriges statsminister: EU-tiltak vil få ned strømprisene

- Vi er et stort steg nærmere lavere strømregninger, sier Sveriges statsminister Magdalena Andersson på en pressekonferanse etter EUs energiminister møte fredag.

Publisert 3. sep. 2022 kl. 16:16 | Lesetid: 2 minutter

Energi

svt NYHETER Nyheter Lokalt Sport SVT Play Barn

JUST NU GÖR SVT:S VALKOMPASS

JUST NU Svensk 53-årig man gripen misstänkt för spioneri i Libanon

EN DAG KVAR TILL VALET

Direktrapport • Nytt S-förslag i elkrisen – M öppna för ändring

Vill att högkostnadsskydd för el ska gälla retroaktivt från augusti 2021 • SVT direktrapporterar

Høye strømpriser et betydelig innhogg i økonomien i mange kommuner

 Fagområder ▾ Statistikk og analyse ▾ Regioner ▾ Kommunespeilet Kalender Om KS Søk

[KS mener](#) [Prosjekter og verktøy](#) [Hovedtariffavtalen](#) [Tariffoppgjøret 2022](#) [Norge i tall](#) [Krigen i Ukraina](#)

[Hjem](#) | [Økonomi](#) | [Kommuneøkonomi](#) | [Økte strømkostnader i kommunesektoren](#)

Økte strømkostnader i kommunesektoren

Kommunesektorens samlede strømutgifter vil øke med rundt 8 milliarder kroner dersom spotprisen holder seg som nå ut året. For kraftkommuner betyr den sterke prisveksten også økte inntekter.

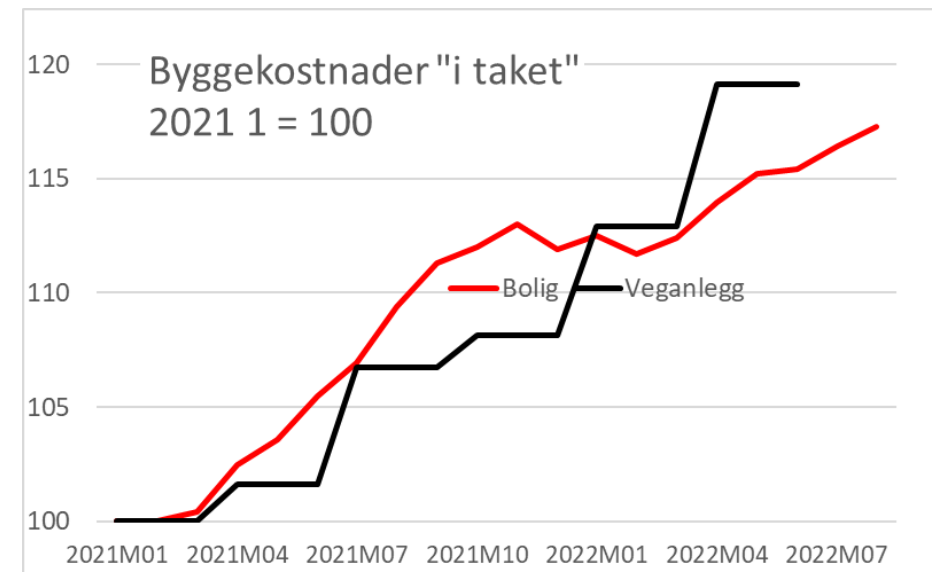
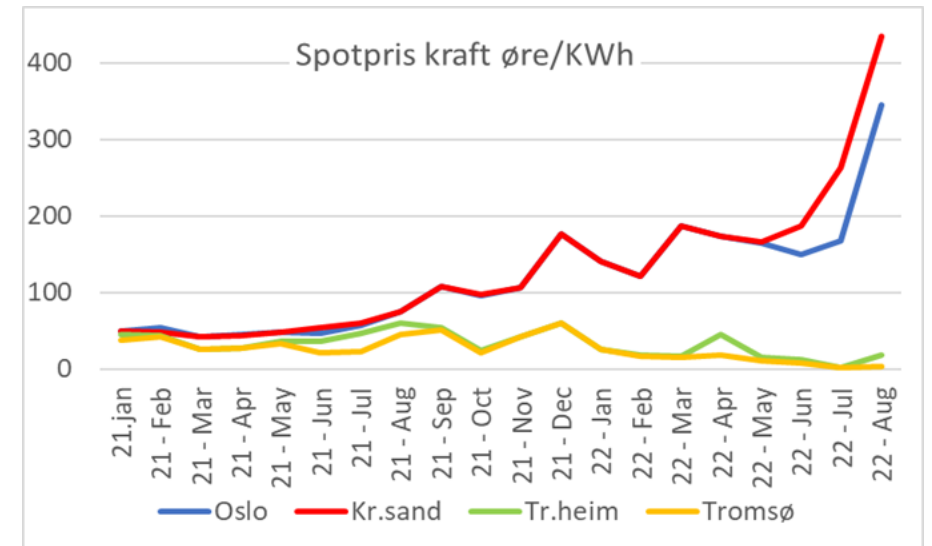

KS onslår at sektorens strømkostnader vil øke med 8 milliarder kroner i år.

Foto: Schuttersock

Men ikke bare strømpriser som gjør betydelige innhogg i kommuneøkonomien

- **Anslag (KS) økning i strømkostnadene: 8 mrd. kroner**
  - Lave priser i Midt- og Nord-Norge trekker ned
- **Ikke alle i sør har grunn til å gråte for strømmen**
  - Energi Norge: «Ekstra» inntekter «fra» 1. halvår 2022
    - Kongsesjonskraft 3 mrd. kroner
    - Eierinntekter 6 mrd. kroner
- **Økte byggekostnader (KS): Investeringskostnader i bygg og anlegg øker med 6-7 mrd. kroner**
  - Overheng: Byggekostnadsindeksen 8-9 prosent

KS sjefsøkonom økt lønns- og prisvekst i 2022

	2022**	2023**
Kommunal deflator	5,0-5,3	2,7-3,5
Lønn/pensjon		
...Årslønn	3,8	4,1
...Lønnsvekstbidrag fra pensjoner		
Priser kjøp av varer og tjenester	6,7-7,5	0,6-2,6
Lønnsandel		

«Jeg tror mest på det høye anslaget for 2022, altså 5,3, og det lave på 2,7 pst for 2023. En bevegelse mot normalisering av elpriser og materialpriser knyttet til bygg og anlegg vil kunne trekke deflatorveksten i 2023 markert ned.»

Støre til Arbeiderpartiets landsstyre: Det kommer til å bli bråk

Ap står foran en tøff tid, men partileder og statsminister Jonas Gahr Støre ber partiet om ikke å skygge unna vanskelige valg.

Kommune-Norge håver inn på dyr strøm

Hafslund fikk et resultat etter skatt på 1,152 milliarder kroner første halvår. Det gir klingende mynt i Oslos bykasse.

VIDDALSDAMMEN I AURLAND: Vann herfra smører kommunebudsjettet i Oslo.
FOTO: AEROSPORT NORGE -AERO.NO / E-CO ENERGI

Jonas Gahr Støre om statsbudsjettet: – Det er ikke noe handlingsrom

Mens petroleums- og kraftinntektene renner inn i statskassen, varsler statsminister Jonas Gahr Støre at oljepengebruken skal ned og politiske løfter fra i fjor settes til side.

ABONNENT

3 MIN

PUBLISERT: 27.08.22 – 12.46

OPPDATERT: EN DAG SIDEN

Støre forteller hva statsrådene kan vente seg når de samles til lag. – Vi må bryte rutinen med mer oljepenger i hvert budsjett. Vi må ned, sier Støre (Bast)

Olav Juven

Journalist

Bård Siem

Journalist

Peter Svaar

Journalist

Publisert 25. aug. kl. 12:16

Oppdatert 25. aug. kl. 17:14

Med et slikt bakteppe hva kan kommunene forvente av statsbudsjett 2023?

08:45 31.8. • Marthe Stoksvik

Støre: - Stramt og rettferdig budsjett

Foto: Beate Oma Dahle / NTB

Statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) og finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp) er møtte pressen før regjeringens budsjettkonferanse onsdag morgen.

– Det kommer til å bli det vi kaller et stramt og rettferdig budsjett, sier Støre.

- Saker i Hurdalsplattformen som koster penger har et veldig trangt nåløye
- Viktige saker for kommunesektoren
  - Økte demografikostnader
  - Realvekstanslaget i kommuneproposisjonen, sterk prisvekst høsten 2022
  - Andre saker
    - Koronakompensasjon
    - Strømkompensasjon til kommuner som ikke har inntekter
- Renter
  - VAR-gebyrer

KS satsingsforslag 2023 – i det endelige budsjettforslaget?

- Opptrapping vedlikehold fylkesveg
- Rassikring fylkesveg
- Merkostnader utslippsfrie ferjer
- Forebyggende flom- og skredsikring (NVE)
- Klimasats
- Bemanningsløft for tidlig innsats
- Ettervern i barnevernet
- “Inn i jobb”-prosjektet
- Utstyrløft for yrkesfag
- Utviklingsmidler kulturskolen
- Økt utdanningskapasitet – desentralisert utdanning
- Veiledningskapasitet – helse og velferdsutdanningene

KS satsingsforslag 2023 – i det endelige budsjettforslaget?

- Allmennlegetjenesten og legevakt
- Investeringsstilskudd trygghetsboliger
- Tillitsreform – stimulansemidler og forsøksordninger
- Kompensasjon for kutt i eiendomsskatt verk og bruk
- Forbedret toppfinansieringsordning ressurskrevende tjenester
- Opptrapping tilskudd til bredbåndsutbygging
- Tverrsektorielle tiltak for digitalisering
- Regionale forskningsfond (og regionale utviklingsmidler)

a) NOU 2022:10 – Nytt inntektssystem for kommunene
Med et blikk på virkningene for kommunene i Troms og Finnmark

b) Kommuneøkonomien i forkant av statsbudsjettet 2023

Avdelingsdirektør Rune Bye og spesialrådgiver Sigmund Engdal, økonomiforum Troms og Finnmark, 20. september 2022